szkowa

STOCKHOLMS HÖGSKOLA
RYSKA INSTITUTET
BIBLIOTEKET

STOCKHOLMS UNIVERSITETS BIBLIOTEK
SB
Vitt
po övers
EJ HEMLÅN

Orzeszkowa, Eliza

C. E. FRITZE'S BOKHANDEL STOCKHOLM

RYSKA INSTITUTET
VID
STOCKHOLMS HÖGSKOLA

ANDRA UPPLAGAN

LIKSOM EN DRÖMBILD...

AF
ELIZA
ORZESZKO

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

ELIZA ORZESZKO

LIKSOM EN DRÖMBILD . . .

LIKSOM EN DRÖMBILD...

AF

ELIZA ORZESZKO

BEMYNDIGAD ÖFVERSÄTTNING FRÅN POLSKAN

AF

E. WEER

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM 1906
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

I.

DET var ett litet hus af den där sällsynta sorten, som tyckes af en slump ha förirrat sig in bland städernas stenkasärner och gator och står där lik en leende hälsning utifrån landsbygden. Det var helt litet, hade förstugukvist och hvitrappade väggar samt omgafs af en trädgård, som gjorde ett intryck af förvildning på grund af sin grönskas yppighet och rikedom. Någon gård hade det ej; från gatan skildes det af en bit af trädgården samt genom ett plank, som var så högt, att man hvarken kunde se gatan från huset eller hela huset från gatan. På afstånd sedt var det ett litet undangömdt och inbjudande krypin; på nära håll en gammal kåk, hvars af ålder lutande väggar voro till hälften dolda bakom rankor af turska bönor, slingrande kring störar. Utom bönorna växte det litet blommor på en rabatt nedanför förstugukvisten, som var försedd med ett par smala gamla bänkar.

Rummen där inne i huset voro små, taken låga, golfven grofva och kakelugnarna, af grönt tegel, klumpiga.

In i ett af dessa rum kom Klara Wygrycz springande från köket, gnolande på en visstump, ty hon gnolade alltid, när hon var glad. Hon var klädd i en rödrandig bomullsklädning, hade en halsduk öfver axlarna och klädningsärmarna uppkaflade ända till armbågen.

Med sina nytvättade händer, som ännu voro röda af det kalla vattnet, tog hon hastigt af sig halsduken, vek ihop den och stoppade ned den i en gammal byrå, i det hon tänkte: »Jag måste ta och tvätta den. Den är bra smutsig.» Därefter drog hon ned klädningsärmarna och började packa in några tillklippta tygstycken, sax, fingerborg och tråd i en korg. Till slut tog hon från en hylla en bok, som också fick följa med i korgen. Sedan sprang hon ut i köket och kom tillbaka med ett stycke bröd, som hon stack in under tygstyckena.

»Tralalalala!» sjöng hon nu med full hals på en valsmelodi och sprang ut på förstugubron. Här stannade hon och såg sig omkring.

De turska bönorna hade redan en del skidor, men här och där mellan deras väldiga blad tittade det likväl fram en och annan blodröd blomma. Hon bröt af en och stack den i sitt hår. Det var svart, hennes hår, föll i vågor öfver pannan och var i nacken uppfäst i en så lös knut, att en

mängd vågiga slingor föll ned på hennes hals och axlar. Blomman lyste i detta svarta hår likt en flamma.

Hon var ej fulländadt vacker, men hon besatt de nitton årens fraicheur, och dessutom intog hon genom en graciös liflighet, som återspeglade sig i rörelserna, blickarna och leendena. Hon smålog äfven nu, i det hon blickade ut öfver trädgården. Hon kände sig glad. Hon hade stökat undan alla sysslor och hade ett par timmars fullkomlig frihet framför sig. Fadern var på sin byrå, brodern i skolan, systern på syateliern; middagen var färdig och väntade i ugnen på deras hemkomst.

Sedan hon städat rummen och lagat middagen, kände hon sig litet hungrig. Därför hade hon stoppat ned ett stycke bröd i korgen.

Med denna på armen sökte hon upp sin älsklingsplats, en syrenberså, som var belägen i ena ändan af trädgården alldeles invid det staket, som omgaf den angränsande furstliga parken. Så snart hon kunde få tillbringa en eller två timmar i den bersån ensam med sitt arbete och sina tankar, blef hon alltid på ett strålande lynne.

Det där lilla fladdrande irrblosset älskade ensamheten. I det där nittonåriga hufvudet fanns det tankar. Och ingenstädes kände hon sig så ensam, ingenstädes gick det så bra att tänka som just i syrenbersån. På andra sidan om det låga staketet sträckte sig en skuggig allé af vördnadsbjudande gamla träd, hvilken midt emot bersån

mynnade ut i en vidsträckt gräsplan. På andra sidan gräsplanen reste sig ett vackert litet palats med tre rader af höga, smala fönster och två torn. Imponerande och hemlighetsfulla skymtade palatsets mörkgrå väggar, fönster och balkonger fram mellan buskagerna, som lågo strödda på gräsplanen.

Hemlighetsfullheten kom sig af den tystnad, som alltid härskade i och omkring palatset. Dess fönster voro ständigt stängda, dess park låg ständigt tyst och ödslig. Ibland arbetade trädgårdsmästare i alléerna och på gräsplanerna, men ingen promenerade någonsin omkring därinne. Icke långt från bersån befann sig en liten grind i staketet, men äfven den var ständigt tillsluten. Fastän omsorgsfullt underhållet, var palatset öde och öfvergifvet.

Klara visste genom hörsägen, att dess ägare, furst Oskar, aldrig bodde där. Det var henne för öfrigt fullkomligt likgiltigt, om palatset var bebodt eller icke. Hon tyckte om att se på det och med dess anblick fröjda sin skönhetskänsla, som var starkt utvecklad.

Där hon nu satt på den smala bänken med en syrenbuske bakom sig och en framför sig, såg hon ännu inte på palatset eller njöt af dess skönhet. Hon sydde flitigt. På det lilla bordet framför henne stod korgen med de tillklippta tygstyckena, och emellan dem stack boken fram. Men till läsning och drömmerier var det ännu inte tid.

Arbetet var brådskande. Hon hade nyligen köpt tyg till sex skjortor åt sin lille bror, och det var ännu endast den fjärde hon höll på med. När hon fått alla färdiga, kom turen till att laga faderns linne, och sedan fick hon lof att sy en klädning åt sig själf, ty de två hon hade voro alldeles utnötta.

Ack, hon skulle minsann önskat, att så ej varit förhållandet, men de voro verkligen utnötta, och hon måste skaffa sig en ny. Till och med den enklaste går till pengar, och då en dylik utgift kom på månadens konto, måste hon streta tappert, för att faderns lön skulle räcka till äfven för andra saker. Hittills hade aldrig någonting fattats dem, ehuru fadern nog fick vidkännas försakelser. Ty han med sin klena hälsa skulle ha behöft mera närande föda, särskildt frukt...

Tanken på maten erinrade henne om brödstycket, som hon tagit med sig. Hon letade fram det ur korgen, tog sig några munsbitar, lade det sedan på bordet och fortsatte att sy.

I allén, som på tre sidor omslöt den angränsande, stora parken, uppenbarade sig i detta ögonblick en högväxt man af ett förnämt utseende, klädd i en dräkt af dyrbart tyg och elegantaste snitt, med en liten filthatt på det mörkt cendréfärgade håret. Han hade ett fint, blekt ansikte, slätrakade kinder och små, gulbruna mustascher, som skuggade ett par tunna, ironiska läppar. Han kunde vara ett par och trettio år; hans hållning

och rörelser voro ungdomliga och eleganta men litet vårdslösa.

Han gick till en början med sänkt hufvud, men sedan såg han upp och lät blicken beundrande dröja vid alléns träd. De stodo orörliga i den stilla luften, belysta af höstsolen, hvars gyllene strålar här och där bröto sig genom gulnade eller rodnande blad. Ibland rasslade ett vissnadt löf under foten på den promenerande, som saktade sina steg mer och mer, i det han lät blicken glida öfver alléns två gröna väggar — från topparna, som skimrade i rödt och guld, till de tjocka stammarna, omslingrade af gröna refvor.

Han gjorde den reflexionen, att denna park var förtjusande, fastän ju helt liten och belägen i en småstad. Men kanske att den var förtjusande, just därför att där härskade en stillhet, som skulle varit otänkbar i en storstad.

Att länge lefva i en sådan stillhet skulle endast en trappist vara i stånd till; men för någon tid kunde den vara rätt angenäm. Det utströmmade ifrån den någonting så rogifvande och på samma gång någonting, som väckte en hop dunkla drömmar till lif. Man fick längtan efter att se en idyll spira upp i denna stillhet, bland dessa gamla träd. Men kanske icke endast efter att se? Kanske också efter att upplefva en, naiv och troskyldig som en saga om förälskade herdar?

För visso var detta inga särdeles visa drömmar, men här, i denna omgifning, stego de oemot-

ståndligt upp ur fantasien och kvarlämnade sedan för några timmar en känsla af längtansfullt vemod djupast inne i hjärtat. Och, för öfrigt, hvad i denna värld är vist?

Människolifvets äflan och oro rymmer en lika stor kvantitet dumhet som visdom; ja, detta är till och med att fastställa proportionerna alltför optimistiskt. I lifvets äflan och oro förhåller sig visdomen som en försvinnande liten procent till dumheten. Och sanningen till lögnen också.

Denna stillhet och dessa träd ljögo ej inför någon, icke ens inför sig själfva. Hvem åter kan säga sig någonsin ha sammanträffat med ett sådant underverk till människa, att hyckleri, bedräglighet, smicker och fåfänga varit henne främmande? Männen äro smickrare, kvinnorna koketter, och ibland kan man påträffa dessa vackra egenskaper förenade hos en och samma individ. Männens vänskap, kvinnornas kärlek är ett skämt af naturen, som visar människorna idealet för att för hela lifvet göra dem till barn, jagande fjärilar.

Men det är inte alla, som låta lura sig ända till det sista. Det finns sådana, som efter kanske till och med endast en kort tids erfarenhet komma till insikt om att den fångade fjärilen ganska snart ligger i ens hand som ett vämjeligt lik. En sådan njuter af att ibland få andas ut i en stillhet och ensamhet, som utsänder en doft af idyll — herrar poeters fantasiskapelse. Ty i verkligheten är idyllen utrustad med ett par röda händer, som

känna en magnetisk dragning till den förälskade herdens fickor.

Här, fjärran ifrån människor, skulle det vara lämpligt att läsa La Rochefoucauld. Hvilken mörk pensel och hvilken trohet mot lifvets sanning — som är ännu mörkare! Han borde söka ut någon plats åt sig i den här allén och läsa La Rochefoucauld... Fanns här några bänkar?

Han lyfte på hufvudet för att se efter om det i den gamla skuggiga allén fanns någon plats, där han kunde slå sig ned med La Rochefoucauld — och han blef stående som fastnaglad. Några steg framför sig, strax bakom staketet, varseblef han en ung flicka i rödrandig bomullsklädning. Hon satt på en smal bänk under en syrenbuske och sydde. En blomma brann lik en röd låga i hennes svarta hår; svarta hårslingor ringlade sig utefter den böjda nacken och på det hvita halskråset. Medellång, spensligt byggd, med blek hy och röda läppar gjorde hon ett intryck på en gång af bräcklighet och ungdomsfriskhet.

Den ifver, hvarmed hon sydde, hindrade henne ej från att då och då sträcka ut handen efter brödstycket, som låg på det omålade träbordet framför henne. Hon bet af en bit och fortsatte sedan att sy. Brödet var svart, tänderna, som beto i det, voro hvita och jämna som pärlor. Två, tre minuter sydde hon oafbrutet, sedan sträcktes handen åter ut efter brödstycket, som blef allt mindre. Allt större blef däremot högen af färdig-

sydda plagg. Det sista är strax färdigt. Ännu en beta bröd och ännu några styng, och så bita de hvita tänderna af tråden i stället för brödet. Den unga flickan rätar på sig, med litet nedböjdt hufvud skärskådar hon sitt färdiga arbete, och förmodligen finner hon, att arbetet är väl gjordt, att brödet smakade godt, och att vädret är härligt, ty hon börjar åter gnola på sin valsmelodi: »Tralalala».

Den unge mannen tog några steg framåt och trädde ut ur skuggan af träden, mellan hvilkas grenar han en lång stund hade iakttagit flickan. De torra löfven prasslade under hans fötter.

Hon såg hastigt upp, och hennes ansikte fick ett uttryck af förvåning. I de glänsande, guldbruna ögonen skymtade det till och med någonting likt förskräckelse. Det var första gången på öfver tre år, som hon såg någon promenerande i parken. Men förskräckelsen gick fort öfver.

Den persons utseende, som hon så oväntadt varseblef, gjorde ett behagligt intryck. Han var synbarligen väluppfostrad, ty då hans blick mötte hennes, lyfte han på hatten, blottande en vackert formad panna med ett lodrätt veck mellan ögonbrynen. Detta veck, som skarpt kontrasterade mot ansiktets och gestaltens ungdomlighet, föll genast i ögonen, och så gjorde äfven den aristokratiska formen på den hand, som fördes till hattbrättet.

Ett ögonblick tycktes han tveka eller fundera. Därpå närmade han sig hastigt staketet,

och med hatten alltjämt i hand sade han i ytterst artig ton:

— Vågar jag fråga, hvem som bor i det där vackra lilla huset?

Han visade med blicken på den hvita stugan, inbäddad i grönt.

Litet förlägen svarade hon:

— Vi bo där.

Hon ändrade sig dock strax.

— Min far, Teofil Wygrycz, jag och mina syskon...

Hennes sätt att tala, hela hennes hållning angaf, att hon var van vid att bemöta människor på ett förekommande sätt.

— Det är ett litet täckt ställe, — anmärkte han.

— O ja! utropade hon med ett uttryck af hänförelse i blicken. — Här är så grönt och så lugnt...

— Ett fridfullt litet näste, — tillfogade han och frågade därpå:

— Hvem har planterat de där vackra växterna, som ge huset ett så måleriskt utseende?

Glad öfver berömmet svarade hon med tindrande blickar:

— Ja, inte sant, ha inte turska bönorna skjutit upp präktigt i år? Min syster och jag sätta nya hvar vår, men aldrig ha de blifvit så täta och höga som i år...

— Nej, de äro verkligen ovanligt höga och präktiga. Där på rabatten ser jag också blommor. Har fröken planterat dem med?

— Litet löfkojor och resedor... bara helt litet, min syster och jag ha inte tid att sköta flera...

— Er syster är äldre än ni, förmodar jag?

— Nej, hon är fyra år yngre.

— Och hon är... hur gammal?

— Femton år.

De tystnade. På nytt förvirrad sänkte hon hufvudet öfver sitt arbete och började sy igen; han stod lutad mot staketet och såg på henne, utan att göra min af att gå. Den förlägenhet, som gripit henne, kom sig just af hans sätt att se på henne.

Hans stora, mörkblå, mandelformade ögon hade ett skälmaktigt uttryck. I detta ögonens uttryck, i hållningen, i den litet släpande tonen låg det en själfsäkerhet och en öfverlägsenhet, som förvirrade henne. Dessutom visste hon, att det ej var passande för en ung flicka att inlåta sig i samtal med obekanta. Men — hvem kunde han vara? Hon brann af nyfikenhet att få veta det. Hur kom det sig, att han befann sig här? Om hon rent ut skulle fråga honom? Men hur hon funderade, fann hon ingen lämplig form för framställandet af denna fråga. Hon fortsatte alltså att sy, under det hennes tankar oroligt flögo hit och dit: Kanhända går han? Kanske jag borde stiga upp och gå? Men det vore ohöfligt. Hvarför skulle jag göra det? Jag sitter ju i min egen berså. Det är han, som bör gå. Hvem är han?

Hvem kan han vara? Han ser ståtlig ut... och så har han en så ovanligt behaglig röst.

Efter några ögonblicks tystnad återtog den okände med en stämma, som verkligen var ovanligt behaglig — sammetsmjuk och välklingande:

— Hvad är det för arbete fröken håller på med?

Utan att se upp svarade hon:

— Jag syr skjortor åt min bror...

Hon såg ej småleendet, som krusade den okändes läppar.

— Är er bror fullvuxen?

— O nej, han är tio år yngre än jag.

— Alltså är ni den äldsta af syskonen?

— Ja.

— Men jag lade märke till att det fattades något i hvad ni nyss sade... Min far, jag och mina syskon, sade ni... Men er mor?

Hon teg några ögonblick, därpå svarade hon sakta:

— Min mor dog för fyra år sedan.

— Och ni ersätter henne inom familjen?

Alltjämt syende och med nedböjdt hufvud svarade hon lika sakta:

— Jag försöker... jag skulle så gärna vilja det... så vidt möjligt...

Det skälmaktiga leendet försvann från den okändes läppar och ur hans blick. Efter några ögonblick återtog han:

— Jag ser en bok i korgen... är ni road af läsning?

— Ja, mycket, mycket.

Han sträckte ut handen öfver staketet, och hon räckte honom boken, men först efter någon tvekan.

Hvad ville han egentligen? Tänkte han då aldrig gå? Nej, han bara fortsatte att prata. Och inte sade han hvem han var. Det var oartigt af honom — fastän han å andra sidan föreföll mycket belefvad och älskvärd.

Boken hade simpla, trasiga pärmar, och äfven invändigt presenterade den sig i ett mycket bedröfligt skick. Den var tydligen flitigt läst. Den okände öppnade den och började bläddra i den, och hans blick stannade vid några versrader, som voro förstrukna med blyerts.

— Är det ni, som har strukit för de här verserna?

— Ja, — svarade hon sakta.

— Jaså, ni tycker så mycket om dem?

Han började halfhögt läsa de förstrukna verserna:

— — — För min längtande ande
till dessa skogiga kullar och ängar täcka,
som vida kring Niemen den blåa sig sträcka,
till dessa fält, af skiftande säd förgyllda . . . *

Ehuru han blott läste halfhögt, läste han dock vackert. Hans åhörarinna erfor ett egendomligt intryck. Hon hade aldrig förr hört poesi läsas

* Ur Mickiewiczs dikt »Pan Tadeusz».

högt, och denna stämma var så sammetsmjuk, så smekande, med en underton af lätt vemod...

Han tystnade för ett ögonblick, och genom hans hufvud flög tanken: jag är kommen långt från La Rochefoucauld... åt alldeles motsatta hållet... Och han fortsatte:

Där rapsen står gul och hvetet är hvitt som snö,
där vickern, den rodnar likasom kinden hos mö,
och åkrarnas renar löpa som gröna band...

Utan att hon själf visste hvarför, kommo henne tårarna i ögonen. Så var det alltid, när hon hörde musik, hvilket för öfrigt hände ytterst sällan. Hon blygdes djupt, men utom blygsel erfor hon också en smula harm.

Kan man tänka sig! Inte nog med, att han pratade med henne, utan han till och med läste högt ur hennes bok, alldeles som om de varit bekanta i hundra år. Och han sade henne inte ens sitt namn.

Hon samlade allt sitt mod, och i det hon lade händerna i kors öfver arbetet i sitt knä, frågade hon med ett allvarsamt och till och med strängt uttryck i sitt ansikte:

— Bor ni långt härifrån?

Hon kände själf, att hon framställde frågan med högre röst, än hon hade bort, och att hon rynkade ögonbrynen litet för mycket. Men så är det alltid: när man skall visa sig riktigt modig, går man alltid till öfverdrift.

Han såg upp från boken och svarade en smula vårdslöst:

— Nej, mycket nära...

Därpå läste han ytterligare ett par verser:

Ibland dessa fält, omgifven af björkträd, stod,
högst upp på en kulle, vid randen af en flod...

Men det var, som om han gjort några tysta reflexioner, under det han läst, ty han slog ihop boken och yttrade med en bugning:

— Jag har ännu inte presenterat mig för er. Jag förutsatte inte, att vårt samtal skulle bli så långvarigt. Men nu märker jag, att jag kommer att önska, att det skall upprepas...

Han sänkte blicken och tycktes fundera ett ögonblick, därpå slöt han:

— Mitt namn är Julius Przyjemski, jag bor i det där huset...

Han pekade på det furstliga palatset. Den unga flickans uppsyn ljusnade; hon kände, att konvenansens fordringar voro uppfyllda. Men hon erfor på samma gång förvåning.

— Jag trodde, att ingen bodde i palatset.

— Hittills har heller ingen bott där utom några tjänare, men i går kom ägaren dit för att stanna någon tid...

— Fursten?! — utropade hon.

— Ja, fursten, som för några affärsangelägenheters skull kommer att stanna här någon tid.

Hon satt tyst litet, sedan frågade hon tvekande:

— Ni är förmodligen hos furst Oskar som gäst?

— Nej, nej. Jag är anställd hos fursten, jag åtföljer honom ständigt.

Och efter en kort tystnad tillfogade han:

— Jag är furstens tjänare och på samma gång hans närmaste vän.

Säkert är han furstens sekreterare eller hans homme d'affaires, tänkte hon. Hon visste, att förnäma herrar bruka ha sekreterare. Kunde hon för öfrigt veta, hvad allt för befattningar, som kunna förekomma hos en furste? Säkerligen voro de många och af skilda slag. Men hon kände sig glad öfver att hennes nye bekante ej var furstens gäst. Hon visste själf icke hvarför, men det gladde henne.

— Är fursten ung? — frågade hon.

Przyjemski tvekade ett ögonblick men svarade så med ett leende, som föreföll henne litet egendomligt:

— Ja och nej; till åren är han inte så gammal, men han har pröfvat på mycket.

Hon nickade bekräftande.

— Ack ja! Jag kan föreställa mig, hvad han skall ha smakat mycken glädje i världen!

— Jaså, ni tror det?

— Naturligtvis. När man är så rik, måtte man väl alltid kunna göra precis hvad som behagar en.

Han bläddrade litet otåligt i boken med sina smala fingrar.

— Olyckan är bara den, — svarade han, — att en mängd saker ha hört upp att behaga honom.

Hon funderade ett ögonblick.

— Det är sant, — sade hon. — En hel del saker visa sig nog vid närmare påseende vara helt annorlunda än i början och på afstånd sedda.

— Så det förstår ni redan? — inföll han med en viss förvåning.

— Till åren är jag inte så gammal, men jag har redan pröfvat på mycket, — citerade hon med ett skälmaktigt småleende.

— Till exempel? — frågade han skämtsamt.

— Det har händt mig ett par eller flere gånger, att jag förfärligt gärna velat något eller gått och drömt om något, men så, när allt kommit omkring, har jag märkt, att det inte var värdt att vilja eller drömma om.

— Till exempel? — upprepade han.

— Jag önskade till exempel, att jag hade en god vän, en sådan där riktigt god vän, som är så godt som ett med en.

— Hvad menar ni med det: vara så godt som ett med en?

— Jag menar: ha allting gemensamt, ingenting för sig själf, hjälpa hvarandra i allt, glädjas och sörja tillsammans.

— Det var ju ett vackert program! Nå, lyckades ni realisera det?

Hon slog ned ögonen.

— Nej! Två gånger har jag trott, att jag hade en sådan vän, och var så lycklig, så lycklig, men sedan...

— Om ni tillåter, skall jag afsluta meningen. Sedan gjorde ni för det första den upptäckten, att de där vännerna voro mycket oförnuftigare än ni, och att ni därför inte kunde ha allting gemensamt, och så för det andra den, att de i grund och botten inte höllo riktigt af er... Var det inte så?

Hon nickade, allt under det hon fortsatte att sy.

— Jag vet inte, om de voro oförnuftigare än jag, men att de inte höllo riktigt af mig, det är säkert.

Han yttrade långsamt:

— De talade illa om er på er rygg... de voro inte ärliga mot er... för minsta småsak blefvo de förargade på er, och själfva sårade de er oupphörligt...

Med en min af gränslös förvåning såg hon upp på honom.

— Hur vet ni det?

Han skrattade.

— Fursten har gjort samma erfarenhet fastän i mycket stor skala. Han var i sin första ungdom oändligt svärmisk och naiv, trodde på vänskap, kärlek, lycka... på en hel hop saker i den stilen; men sedan upptäckte han, att somliga människor tråkade ut honom, och att han tråkade ut andra, att beräkning gömmer sig på botten af hvarje hjärta, och att det i hvarje fröjd ligger

fröet till desillusion. Därför är han på en gång ung och gammal.

Hon lyssnade uppmärksamt, och sedan hviskade hon:

— Stackare! Så rik och ändå så fattig!

Przyjemski blef tankfull. Han sänkte blicken mot marken, och vecket mellan hans ögonbryn blef djupare och förlänade åt hela hans ansikte ett uttryck af trötthet och leda. Hon betraktade honom ett ögonblick tankfullt och utropade därpå med en hastig blixt i ögat:

— Men det finns ändå mycket, som är och förblir godt och skönt, och fastän fursten gjort många bittra erfarenheter, måste han ändå vara lycklig...

Han såg upp.

— Hvad är det för »mycket»?

Med en liflig åtbörd visade hon på parken innanför staketet.

— En sådan där park till exempel. Tänk en sådan lycka att när man behagar kunna få promenera i de där alléerna, slå sig ner under de där träden, njuta af de vackra blommorna! Jag känner mig lycklig, bara jag får sitta här och se på palatsets linjer... de äro så harmoniska... och på träden, på gräsplanen... Om vårarna, vet ni, brukar det växa så tätt med violer på den där planen, att gräset nästan försvinner under dem. Gräsmattan blir alldeles violett, och det doftar så starkt af den, att doften tränger ända in till oss...

— Ni är mycket känslig för skönhet...

All hennes reservation var nu som bortblåst. Under lifliga gester fortsatte hon glädtigt:

— Å, hvad jag arbetat för att vi skulle få bo i det här huset!... Jag fick se det en gång af en händelse. Jag gick förbi det, grinden var öppen, och innanför grinden stod en gumma och sålde frukt. Jag gick in för att köpa litet åt pappa. Och så fick jag se det här lilla huset, som stod ensamt i trädgården, och så den stora parken intill med alla de vackra träden. Det kom öfver mig en sådan önskan, att pappa och barnen skulle få bo i det här huset, midt ibland all grönskan och stillheten... och själf vet jag inte, hvad jag skulle ha velat ge för att få bo där... Men det gick minsann inte lätt. Jag måste söka rätt på ägaren och försöka få träffa honom... och han var en mycket rik herre och bodde i ett stort stenhus inne i staden. Ett par gånger gick jag dit men kunde inte få träffa honom. Sedan befanns det, att hyran var litet för hög för oss, att vi måste vänta och att flyttningen skulle bli mycket dyrbar. Ja, det var en hel hop svårigheter och motigheter, men hur det var, så gick det ändå till sist, och, gud ske lof, nu bo vi här... Det är öfver tre år sedan vi flyttade hit.

— Alltså var ni sexton år, när ni utförde sådana hjältedater.

Hon skrattade.

— Några hjältedater var det visst inte, men det behöfdes en god portion vilja. Jag är all-

deles säker på att pappas hälsa är så pass god som den är, därför att han har så frisk luft och sådan stillhet omkring sig. Om vi hade bott kvar på det förra stället, i en smutsig, bråkig gränd, hvem vet, hur det då hade varit. Men här mår pappa om inte bättre så åtminstone inte sämre, och alla ha vi det så bra...

— Så bra? — upprepade Przyjemski tankfullt. — Således känner ni er fullkomligt lycklig, sedan ni har flyttat hit?

Utan att se upp från sin sömnad skakade hon sorgset på hufvudet.

— Inte fullkomligt; jag är inte alls lugn för pappas hälsa och barnens framtid...

— Och för er egen framtid?

Nu såg hon upp på honom med en min af gränslös förvåning.

— För min framtid? Hvad kan hända mig? Jag är ju fullvuxen, och hvad som än händer, så nog kan jag reda mig...

— I så fall är ni lyckligare än fursten, för han kan inte reda sig...

— Hur så?

— Han vet inte själf, hvad han skall göra med sitt hjärta, som blifvit såradt så många gånger, att det nu ligger som dödt inom honom, med dagarna och timmarna, som inte ha något mål.

— Stackars han! — suckade hon å nyo, men efter några ögonblick återtog hon lifligt:

— Men mig förefaller det, att han skulle kunna vara lycklig, och att felet bara är, att han inte vill eller inte förstår att vara det. Det kanske låter egenkärt af mig, men jag tror bestämdt, att jag, om jag vore i hans ställe, skulle veta, hvad jag skulle göra med mitt hjärta och mitt lif.

— Verkligen? Hvad skulle ni då göra?

— Jag skulle gå upp i det där tornet . . . ända högst upp . . . och därifrån skulle jag se ut öfver hela staden. Jag skulle bli varse alla, som lefva där, lida, ha umbäranden att utstå och . . .

Hon afbröt sig och frågade helt oväntadt:

— Har ni någonsin sett parisiska gudsmodersbilden?

— Ja, jag tror det . . . säkert har jag det . . . men jag minns den inte riktigt . . .

— Guds moder är afbildad stående, och från båda hennes händer utgå floder af ljus, som trösta, upplysa och bevara från det onda . . . Om jag vore i furstens ställe, skulle jag gå upp på krönet af det där tornet, sträcka ut mina händer och låta floder af ljus strömma ut ifrån dem . . . O, hvad jag skulle vara lycklig!

Hon beledsagade sina ord med motsvarande åtbörder. Hon pekade på tornets krön, därefter sänkte hon händerna och skakade dem, som om hon strött ut någonting öfver jorden.

Przyjemski lyssnade, och hans blick fick ett vekt, varmt uttryck.

— Vackert, mycket vackert! — mumlade han för sig själf.

Men strax därpå yttrade han högt och litet ironiskt:

— Det kan man kalla en klippfast tro på filantropiens välsignelse! Jag skall inte försöka beröfva er den. Er bör man låta vara alldeles sådan ni är. Jag vet inte, hvad fursten skulle ha för uppfattning, men jag för min del . . .

Och i det han lätt lyfte på hatten, slöt han:

— Är lycklig öfver att slumpen tillåtit mig göra er bekantskap.

Hennes ansikte färgades af en mörk rodnad. Hon började snabbt och brådskande lägga in sitt arbete i korgen.

— Det är tid för mig att gå in . . .

— Redan? — frågade han klagande.

Han såg på boken, som hon höll i handen.

— Skulle ni vilja vara så vänlig och låta mig få låna den här boken till i morgon?

— Med största nöje, — svarade hon förekommande.

— Ni skall få igen den i morgon . . . då ni kommer tillbaka till den här bersån vid samma tid. Eller hur?

— Ja, — svarade hon utan tvekan, — jag sitter här hvarenda dag, när vädret är vackert.

— Måtte det vara vackert i morgon!

— Klara! Klara! — hördes i detsamma en barnastämma uppifrån huset.

På förstugubron stod en omkring tio års gosse i skoluniform, och viftande med båda armarna åt bersån till, ropade han med full hals:

— Klara, Klara! Jag är hemma nu! Pappa är strax här också, och Frania kommer från ateliern. Kom, hör du, så vi få middag! Jag är alldeles förskräckligt hungrig.

— Jag kommer, jag kommer! — ropade hon tillbaka, och i det hon böjde på hufvudet till farväl åt sin nya bekantskap, tänkte hon skynda bort, men han hejdade henne med orden:

— Vill ni inte räcka mig handen till farväl?

Utan tvekan och med en älskvärd böjning på hufvudet sträckte hon fram handen, och först då denna lilla välformade fast något gröfva och af arbete hårdnade hand omslöts af hans hvita, mjuka, öfvergöts hennes ansikte af en djup rodnad, som spred sig från de svarta lockarna kring pannan och ända ned till den hvita remsan kring halslinningen.

II.

MED en bok i handen satt Julius Przyjemski på en bänk i parken, och han såg ofta bort till det lilla huset, som inbäddadt i grönt låg där inne i den angränsande trädgården. Staketet var lågt, och han kunde tydligt se allt hvad som försiggick där inne.

Först såg han en mager, högväxt gråhårsman, som, klädd i sliten öfverrock, med uniformsmössa på hufvudet och en tunn portfölj under armen, trädde ut på förstugubron. Tätt efter honom kom Klara utspringande, och i det hon lade bägge händerna på hans axlar, sade hon någonting till honom, hvarefter hon räckte honom sin kind att kyssa och så skyndade hon in igen.

Den magre, gråhårige mannen närmade sig långsamt grinden, som ledde ut till gatan, men han hade endast hunnit halfvägs, då han hejdades af ett högljudt rop inifrån huset:

— Pappa! Pappa!

En flicka i halflång klädning och med blå halsduk på hufvudet stack sin arm i hans, och de aflägsnade sig tillsammans.

Przyjemski smålog.

— Pappa går till sin byrå och syster till syateliern... Den där Benedikt är i alla fall en klipsk karl. »Skaffa mig upplysningar om dem», sade jag åt honom i går — och i dag på morgonen visste jag allt hvad jag ville veta. Trettio rubel i månaden — sannerligen, de måtte inte ha det fett, de stackars människorna! Men naturligtvis — att poetisera på fastande mage, det hör ju idyllen till. Äta groft bröd och gå med poesi i sykorgen...

Han såg ned på boken, som han höll i handen. Det var ej La Rochefoucauld utan den gamla bok med nötta pärmar, som han i går lånat af sin nya bekantskap. Åter igen några förstrukna versrader; således åter igen något, som slagit särskildt an. Låt se, hur det låter!

Solen re'n slocknat, kvällen var mild och stilla.
Himmelens hvalf, som delvis af moln var beströdt,
lyste i zenit blått, i väster af purpur rödt...

Han såg upp från boken och försjönk i tankar.

— Hvad det är länge sedan jag läste det där! Det var i min barndom, tror jag... Men det är mycket vackra saker... en särdeles passande lektyr i den här stillheten, under de här gamla träden...

Hon får inte tillbaka sin bok i dag, jag skall först läsa igenom den från början till slut... Undrar hvad hon har för sig nu?

Det skulle han strax få veta. Klara kom ut på förstugubron, bärande något tungt föremål i båda händerna. Przyjemski lutade sig framåt för att se bättre och varseblef, att hon bar en liten balja, hvars innehåll hon tömde ut under ett lummigt äppelträd ett stycke ifrån boningshuset. Hon hade klädningsärmarna uppkaflade ända till armbågarna. Då hon kom tillbaka med den tömda baljan, lade han märke till att hon hade ett köksförkläde på sig.

— Säkert tvättar hon, eftersom hon har med en balja att syssla. Skada ändå på en sådan liten fin varelse... och inte så dum heller! Det där hon sade i går om parisiska gudsmodersbilden, var riktigt vackert... sannerligen riktigt vackert.

Han läste, funderade, gick, kom tillbaka, gick så på allvar och kom tillbaka några timmar senare, just vid den tid, då han dagen förut blifvit Klara varse. Han satte sig på bänken, alltjämt med den gamla nötta boken i handen, men såg oupphörligt upp från dess blad och kastade en blick in i den angränsande trädgården. Plötsligt böjde han sig ned för att bättre kunna se mellan grenarna. Ett par personer hade trädt ut på det lilla husets förstugubro.

Den ena var en gumma i svart klädning och med en svart mössa på det grå håret, den andra

var Klara, klädd som för att gå ut i staden, med en mörk krage öfver sig och med halmhatt på hufvudet. De gingo ned för förstugutrappan och försvunno genom grinden, som ledde ut till gatan.

— Så ja! — smålog Przyjemski. — Nu gick hon sin väg och kommer säkert inte hit mer. Jag skrämde den lilla fågeln. Det var skada, för hon är söt!...

Han slog hastigt igen boken och gick upp mot palatset. Vecket mellan hans ögonbryn hade plötsligt blifvit djupt och skarpt framträdande.

Hela morgonen hade Klara endast tänkt på detta: skall jag gå eller inte? Under det hon lagat frukosten, under det hon städat rummen, gjort tillredelser till middagen och tvättat upp en del kläder åt sig och familjen, hade hon oupphörligt frågat sig: skall jag gå eller skall jag inte gå till syrenbersån, där jag säkert kommer att träffa herr Przyjemski? Arbetet gick ej med samma fart som vanligt för henne i dag, hennes tankar kretsade oafbrutet kring gårdagens sammanträffande.

Det var ju något högst egendomligt! Träffa en obekant herre, tala med honom så länge och till och med låna honom en bok! Aldrig förr hade hon hört någon läsa så vackert. Och så var det någonting så tilldragande hos honom. Det där djupa vecket i pannan och så de där blå ögonen, som ibland blickade så dristigt och leende och ibland voro så vemodiga... Ja, någonting oemotståndligt tilldragande var det hos honom... En

gång hade han sett på henne på ett sätt, så att hon velat springa upp och fly... Hon hade känt det, som om hon blifvit förolämpad af honom, hon visste ej hvarigenom, men sedan hade han börjat berätta sådana intressanta saker om fursten... Bra sympatisk var han ändå! Så god han sett ut, då han sagt det där: »Er bör man låta vara alldeles sådan ni är...»

Värmen från köksspisen dref en brännande rodnad upp till hennes kinder; hon gick gång på gång och ställde sig vid det öppna fönstret och lät med välbehag den friska vinden fläkta sig i ansiktet. Ju närmare det led mot den tid, då hon vanligen brukade bege sig ut i bersån, dess större oro grep henne. Slutligen hade hon stökat undan alla sina bestyr, hon knöt af sig köksförklädet och tog fram arbetskorgen ur ett skåp. Än en gång: skulle hon gå eller inte?

Vid anblicken af korgen drog hon sig till minnes boken, som hon lånat honom i går.

Aha! Hon måste gå, om inte för annat så för att ge honom tillfälle att lämna igen den där boken. Naturligtvis! Hvad skulle han annars taga sig till med den? Då skulle han ju bli tvungen att skicka den tillbaka, och på det sättet skulle hon förorsaka honom besvär.

Det var alldeles klart, att hon borde gå.

Bersån var hennes, hon hade rätt att sitta där, hur mycket hon behagade, och den där herrn

kunde komma dit eller låta bli — det var henne alldeles likgiltigt.

Hvad han ändå förefallit henne sympatisk! Och hvad vore det för ondt i, om de språkade en stund med hvarandra i dag också?

Hon kände sig så glad öfver det fattade beslutet, att hon, i det hon tog korgen och skyndade mot dörren, började gnola:

»Tra la la la la.»

Men ännu innan hon hunnit fram till dörren, öppnades densamma, och in trädde en liten undersättsig, groflemmad gumma med rundt, rödblommigt ansikte, klädd i en svart klädning och med en svart yllehalsduk på det snöhvita håret. Klara kysste henne glad på handen, som var iförd en halfvante.

— Var så god och sitt, snälla fru Dutkiewicz, — bad hon.

— Nej, nej, jag har inte tid, — svarade den gamla pustande, och sedan kunde hon ej säga något mera på en stund, ty hon började med mycket besvär draga upp någonting ur klädningsfickan.

Det var två röda äpplen och en påse karameller.

— Äpplena ä' åt pappa, och karamellerna ä' åt barnen, — förklarade hon, i det hon lade de medförda gåfvorna på bordet.

Hennes stora, blå ögon tindrade under de grå ögonbrynen, och ett godmodigt leende spelade

kring den breda munnen. Klara kysste henne åter på handen.

— Hvarför vill ni inte sitta ned?

— För att jag har brådtom. Jag tittade bara in för att hämta dig. Nu har du tid och kan följa med mig i några bodar. Jag måste köpa mig ett par nya skodon. Du ser, hurudana de ä', som jag har.

Hon stack fram en stor, platt fot i hvit strumpa och iförd en nött, nedkippad brun lädertoffel.

— Jag törs ingenting köpa, om inte du är med. De lura mig, ser du, narra på mig något skräp, som inte håller. Och så behöfver jag remsor att kanta mina mössor med. De jag har ä' alldeles utnötta. Men jag vill ändtligen ha dig med. Sätt på dig, hör du, och kom!

Klara stod med sänkt hufvud. En känsla af bitter besvikenhet fyllde henne, men så såg hon upp och svarade raskt:

— Ja, ja, jag skall gå med, jag skall bara sätta på mig min krage och min hatt.

De begåfvo sig genast åstad. Klara stängde husets port i lås och stoppade nyckeln på sig. Hennes far hade sin egen nyckel. Under det de passerade igenom trädgården, yttrade den gamla:

— När jag fått växla i någon af bodarna, skall jag ge dig pengar till Stas' terminsafgift. Det är ju tid att betala den nu, eller hur?

— Tack, — hviskade Klara. — Om inte ni vore, vet jag inte, hur vi skulle kunna komma ut med att hålla Stas i skola.

— Än sen då? Man hjälper hvarann, så godt man kan. Är du snäll och garnerar mössorna åt mig med de nya remsorna?

— Ack, så gärna!

Vid grinden, som förde ut till gatan, vände Klara sig om och såg bort till syrenbersån, som låg omsluten af höga och lummiga träd.

— Farväl! — tänkte hon, och åter erfor hon den där känslan af bitter besvikenhet.

Sedan hon hjälpt sin gamla vän och välgörarinna med hennes uppköp, återvände hon skyndsamt hem. I grinden till trädgården mötte hon en af dessa väninnor, som hon talat med Przyjemski om, och som svikit henne. Hon hade fällt några tårar vid upptäckten, men hon hyste intet agg mot flickan, som nästlat sig in i hennes förtroende och sedan gjort narr af henne inför sina bekanta. Hon stod icke längre i något vänskapsförhållande till henne, men hon hade för länge sedan förlåtit henne, och de träffades ibland.

Den unga flickan, en fraiche, rosenkindad blondin i elegant toalett och med blommor i hatten, omfamnade och kysste henne.

Klara hade ett pinsamt intryck af att det lådde någonting falskt vid dessa kyssar, men hon lät ingenting märka.

Pauline hade varit och sökt henne men funnit förstuguporten låst.

På Klaras inbjudan, att hon skulle vända om, svarade hon, att hon ej hade tid, och att hon blott ämnat titta in ett ögonblick, ty om en timme skulle hon tillsammans med en del andra bege sig på en utfärd. De ämnade sig till en skog utanför staden, skulle ha matsäck med sig och komme säkert att få mycket trefligt. Det var skada, att sällskapet var obekant för Klara, annars skulle hon kanske haft lust att följa med...

— Ack nej, — afbröt henne Klara med en blick på sin jämnårigas ljusa, eleganta toalett, — jag skulle inte kunna vara hemifrån så länge.

— Men din far?

— Pappa sofver alltid middag, och jag går igenom läxorna med Stas.

Hon skulle ha velat taga farväl af väninnan, men det passade ju ej, att hon började. Pauline åter berättade, att hon tillbragt den föregående dagen i hennes grannskap, hos intendenten i furstliga palatset, hvars hustru var god vän till hennes mor.

— Jag har alltid sagt dig, att du borde bli bekant med Perkowskis, som bo så nära... men du har aldrig velat. Vi hade så trefligt där i går, vi dansade till och med litet, den enda missräkningen var, att herr Przyjemski inte kom...

Det gick en skälfning genom Klaras inre, men hon behärskade sig så väl, att hon icke ens blinkade. Pauline fortsatte:

— Furst Oskar har kommit hit helt nyss och har med sig sin sekreterare, herr Julius Przyjemski, som står högt i gunst hos fursten. Han har varit hos Perkowskis ett par gånger — i affärer naturligtvis, det är en hel hop saker, han måste tala med intendenten om. Nu bjödo de honom på den där tillställningen i går, och oss emellan sagdt ställde de visst till den bara för hans skull. Men han kom inte, och det var bra skada, för jag var så nyfiken på den där herr Przyjemski. Han lär vara en helt ung, ståtlig herre, mycket munter af sig, mörk...

— Mörk? — upprepade Klara.

Men Pauline hade brådt, och sedan hon nu fått berätta, hvad som legat henne mest på hjärtat, tog hon farväl under nya omfamningar och kyssar.

— Det är bra synd, du lilla stackare, att du jämt skall få lof att sitta hemma... Adjö så länge, adjö, adjö! Nu skall jag hem och äta middag, och sedan skola vi ge oss af...

I det Klara återvände in, upprepade hon i tankarna: »Mörk!» — och hon smålog. Han var visst inte mörk, snarare blond, och »munter af sig» var han alls inte heller utan tvärt om litet melankolisk. Men Pauline pratade alltid om en hop saker, som hon inte hade reda på. Någon hade förstås sagt henne, att han var mörk och »munter af sig», och så förde hon det vidare.

Säkert hade herrskapet Perkowski inbjudit herr Przyjemski att deltaga i den där utflykten,

lika väl som de inbjudit honom till sin supé dagen förut, och han skulle nog komma. Hvem skulle ej ha lust att komma ut i det gröna?... Så trefligt och gladt de skulle ha det! Ack, hvad hon gärna, gärna skulle ha velat vara med!... Och hon ställde sig med bägge armbågarna mot den gamla byrån och tryckte händerna mot ögonen, som fylldes af tårar. Men hon hade knappast några ögonblick stått så, då hon varseblef sin far, som kom in i trädgården, och hon skyndade honom till mötes.

Dagen förflöt, och hvilans tid kom. I det lilla huset med de gröna klängväxterna var den till och med redan kommen, ty ljusen voro släckta i alla fönster utom i ett, det, som tillhörde Klaras rum.

Hon sydde alltjämt, men då klockan slagit nio, lade hon arbetet ifrån sig och gick ut på förstugubron.

Hon hade lockats ut ur sin kammare af det sakta prasslet i klängväxterna utefter väggen och af stjärnorna, som lyste in genom hennes fönster.

Förstugubron hade ett par nötta, rankiga trappsteg, och hon satte sig på det ena af dem, lutade ansiktet mot handen och blickade ut i den stilla, vackra aftonen. Det var så tyst rundt omkring. All trafik hade vid denna tid på dygnet upphört på den aflägsna, halft landtliga gata, som sträckte sig på andra sidan planket. Inifrån staden ljöd ett doft, entonigt brus, dämpadt af afståndet. De

stora träden i den furstliga parken susade ibland sakta och stodo ibland stumma och orörliga, likt en svart vägg i halfskymningen. Augustihimlen var beströdd af stjärnor, som dämpade mörkret och gjorde det möjligt att urskilja äfven tämligen aflägsna föremål.

Klara kunde skymta sin älskade berså, den breda allé, som förde upp till palatset, samt längst i fonden dettas mörka fasad. Men mot denna dunkla bakgrund lyste en rad af ljus, hvilka först föreföllo Klara som stjärnor, tindrande fram mellan löfverket. Snart upptäckte hon dock, att det var upplysta fönster. I hela raden af höga, smala fönster i palatsets öfvervåning lyste det ljus.

Det var första gången detta inträffat, sedan hon kommit hit. Men det var ju helt naturligt, eftersom ägaren nu var hemma.

Månne fursten var ensam där uppe i den eklärerade våningen, eller befann sig sekreteraren där också? Säkert voro de ofta eller kanske alltid tillsammans. Men herr Przyjemski hade nog ännu inte kommit tillbaka från den där utflykten, som herrskapet Perkowski arrangerat. Kanske att de först nu beredde sig att anträda hemfärden. Hvarför skulle de göra sig någon brådska? Vädret var vackert, och de hade säkert trefligt. I flere timmar hade de ströfvat omkring i skogen, där ormbunkarna nu stå jättelika och ljungen blommar...

Redan för flere minuter sedan hade hon satt armbågarna mot knäna och gömt ansiktet i båda

händerna. Nu tänkte hon på den där skogen utanför staden, där hon varit ett par gånger i sitt lif, och den trädde så tydligt för henne, äfven i de minsta detaljer. Hon såg en liten slingrande gångstig, på bägge sidor omgifven af gröna snår, smärta, hvitstammiga björkar, lilafärgad ljung, grå mossa, väldiga ormbunkar. På den där stigen vandrar ett par: herr Przyjemski och Pauline. De gå bredvid hvarandra och samtala oafbrutet... Han ser på henne med sina blå ögon och säger: »Er bör man låta vara alldeles sådan ni är...»

Alltsammans: skogen och paret, som vandrade genom skogen, såg hon så tydligt bakom sina slutna ögonlock, som om det varit ljusan dag; men inom henne själf blef det mörkt...

Då ljöd plötsligt tätt intill henne en sammetsmjuk, litet släpande stämma:

— God afton, fröken.

Hon visste ej, hvilken känsla, som var den starkaste inom henne: den af förvåning eller den af glädje. Hvad som helst annat skulle hon ha väntat sig snarare än att just nu få höra den stämman och se honom, som stod framför henne med hatten i hand och — det såg hon trots halfmörkret — med ett välvilligt, litet skämtsamt småleende på läpparna.

— Jag tog mig en promenad i parken och fick se er sitta på förstugubron, och jag kunde inte motstå frestelsen att komma och hälsa på er. Det är en bra vacker afton, eller hur? Just nu före-

faller den mig särskildt vacker... Ni satt så tankfull. Hvad tänkte ni på?

Först uppfattade hon ej hvad han sade, så hårdt slog hennes hjärta. Då han tystnade, hade hon ännu ej bemästrat sig tillräckligt för att kunna svara på hans fråga.

Stående på trappsteget, pekade hon på den smala bänken.

— Vill ni inte vara god och sitta ner?

— Är det inte bättre här... under stjärnorna?

Med handen, hvari han höll hatten, visade han upp mot himlen och satte sig på trappsteget, som knarrade och bågnade under hans tyngd. Hon satte sig också men ett stycke ifrån. Hon hade återvunnit sin självbehärskning, och den förhärskande känslan inom henne var nu en jublande glädje, som också tog sig uttryck i hennes ton, då hon frågade:

— Hur kom ni in i vår trädgård?

— På ett mycket enkelt sätt. Genom grinden i staketet.

— Ja, det är sant! Jag har aldrig sett den öppen, och jag glömde, att den fanns.

— Låset var rostigt, och jag hade ganska stort besvär att få upp den, men det gick. Hvad tänkte ni på?

Hennes medfödda öppenhet och en allt lifligare känsla af glädje dikterade svaret, som hon afgaf i munter ton:

— Jag satt och undrade, om ni kommit hem än, eller om ni voro på hemväg från er utflykt.

Han såg upp på henne med ett uttryck af förvåning.

— Hvilka vi? — frågade han.

— Herrskapet Perkowski och ni. En af mina bekanta berättade mig, att herrskapet Perkowski bjudit er med på en utflykt, som måtte ha varit mycket treflig... Men hvarför kom ni inte på supén hos Perkowskis i går? Ni var mycket väntad och efterlängtad.

Przyjemski dröjde att svara, och då han slutligen började tala, låg det ett undertryckt löje i hans ton.

— Jag har varit hvarken på herrskapet Perkowskis supé eller på deras utflykt. Men om ni tillåter, skola vi tala om intressantare saker än... herrskapet Perkowski. Tack för boken, som ni lånade mig; jag ämnar inte lämna igen den än. Jag skall läsa igenom den från början till slut, och sedan skall ni få den. Det är ett storartadt poem. Jag kände nog till det förut men bara ytligt. Jag är er verkligen tacksam, för att jag kommit i tillfälle att stifta en närmare bekantskap med det... Men säg mig nu, hvad ni har haft för er hela dagen i dag, och om den inte synts er lång. Mig har den förefallit ändlös. Hvad har ni gjort i dag?

— Hvad jag gör alla dar; det är ingenting att berätta...

— Jo jo, det är det visst. Jag riktigt ber er...

Hon skrattade muntert.

— Nå, gärna då! Jag har städat rummen, jag har lagat middag, jag har tvättat upp litet kläder, jag har varit ute i några ärenden tillsammans med en bekant... Och mera? Jag har hjälpt min bror med hans läxor, jag har lagat te, jag har sytt...

Hon räknade upp allt detta i obesvärad ton och tycktes till och med finna nöje däri. Han frågade:

— Har ni inte alls läst något i dag?

— Jo, jag läste litet, medan pappa sof middag och Stas var i skolan ännu. Frania gjorde upp eld i samovaren i dag, och då passade jag på att läsa en stund. Jag får låna böcker af en fröken, som var lärarinna i pensionen, där jag gick.

— Jaså, ni har varit i pension?

Hon svarade, att hennes mor, som före sitt giftermål varit lärarinna, själf hade läst med henne till hennes tolfte år, men att hon sedan skickats i pension. Hon hade dock måst afbryta skolgången, då efter moderns död hennes ständiga närvaro i hemmet blifvit nödvändig. Då hade det kostat mycket på henne, men nu sörjde hon inte alls däröfver, ty hon hade insett, att fadern och syskonen omöjligt skulle kunna vara henne förutan...

— Familjens stödjepelare! — smålog Przyjemski.

— Stödjepelare? — skrattade hon. — Visst

inte. Jag vet själf, att mycket fattas mig . . . men jag gör så godt jag kan . . .

— Det vill säga, ni är er familjs goda ängel, — inföll han sakta.

Hon sänkte hufvudet och satt tyst, medan de där orden likt en ljuf, varm våg gingo genom hennes hjärta.

För honom åter igen föll det sig ej alls svårt att återknyta det afbrutna samtalet. I det han lätt böjde sig fram emot henne, frågade han:

— Hvem var den där gumman, som ni gick ut med i förmiddags?

— Hur vet ni det?

— Jag såg det från allén, där jag satt med er bok i handen och tänkte på er.

Det var fru Dutkiewicz, änka efter en veterinär och gudmor till Klaras mor, en mycket, mycket aktningsvärd och snäll gammal fru. Hon var en verklig vän till dem och kom dem ofta till hjälp, när de voro i något trångmål. Nu till exempel betalade hon terminsafgiften för Stas.

— Det är alltså en förmögen gammal dam? — frågade Przyjemski.

— Ja då, — bekräftade Klara med öfvertygelse. — Hon har tre rum för sig ensam och håller sig med jungfru . . .

— Det var ju storartadt, — inföll han, och hon fortsatte:

— Hennes man hade goda inkomster och efterlämnade en stor förmögenhet. Hon har själf

berättat för min far, att hon har ett kapital på femton tusen...

— Ja, det var ju en stor förmögenhet, — anmärkte Przyjemski.

— Ja, inte sant? — återtog Klara. — Men så använder hon den väl. Utom oss hjälper hon också några andra...

— Alldeles rätt af henne. Hon har också att dela med sig af.

— Ja, och det är hennes största glädje att kunna få göra det; annars skulle hon ju inte ha något mål i lifvet... hon har inga barn.

Han slöt:

— Eftersom hon äger femton tusen — en storartad förmögenhet! — så kan hon likna parisiska gudsmodersbilden.

Han stödde armbågen mot det öfre trappsteget, lutade hufvudet mot handen och försjönk i så djupa tankar, att Klara märkte och kände hans tankfullhet. Hon tystnade och vågade ej med ett ord störa honom. Tystnaden varade några minuter, därpå rätade Przyjemski på sig och blickade upp mot stjärnorna. Klara varseblef, att vecket mellan hans ögonbryn var mycket djupt. Han inföll sakta:

— Stjärnorna falla.

Äfven hon sänkte ofrivilligt rösten, då hon svarade:

— I augusti är det alltid en sådan mängd stjärnfall.

Och efter ett ögonblick tillfogade hon:

— Det påstås, att, då en stjärna faller, behöfver man bara i tankarna uttala en önskan, innan den slocknar, så blir den önskan uppfylld... Å, ser ni... där föll en igen! Och där! Och där! Ser ni, så de falla!

Han blickade upp mot himlen, som oupphörligt korsades af flammande stjärnskott, och han yttrade långsamt:

— Uttala en önskan... det är så många stjärnfall, att ni alltid hinner önska en önskan till slut, innan något af dem slocknar.

Hon teg. Han vände sig emot henne, och han satt henne så nära, att hon tydligt såg uttrycket i hans ögon.

I det hon försökte antaga en obesvärad ton, sade hon:

— Jag är en stor egoist. Om jag trodde, att en fallande stjärna kunde uppfylla människors önskningar, skulle jag alltid be henne om ett och detsamma: att min far blefve frisk, att barnen läste flitigt och blefve goda människor.

— Och för er egen del? — frågade han.

Hon såg helt förvånad ut.

— För min egen del? Det där är ju just hvad jag mest önskar... det vore alltså för min egen del.

— Ja, det var mig en rysansvärd egoism! — anmärkte han. — Men skulle ni verkligen inte vilja, att den där stjärnan tillförde er någon...

någon lycka så stor, att den förvandlade hjärtat till en flammande stjärna och lyfte det högt, högt öfver allt hvad som finns på jorden.

Hon kände, att hjärtat vid dessa hans ord blef till en flammande stjärna inom henne, och just emedan hon kände detta, svarade hon skämtande:

— Om jag nödvändigt skulle be om någonting för min egen räkning, så skulle det vara det att få vara ute i skogen en hel dag. Jag älskar skog!

Därpå tillfogade hon:

— Och ni, om hvad skulle ni be en fallande stjärna?

Han svarade tankfullt.

— Jag skulle be den gyllene stjärnan om tron på att det finns goda, rena och sanna hjärtan i världen, och så om att ett sådant hjärta hörde mig till...

Han tystnade för ett ögonblick och tillfogade sedan:

— Jag skulle be henne: Klara stjärna, låt mig glömma alla de mörka drömmar jag haft...

Med en på en gång ljuf och bitter känsla lyssnade hon till hans ord. Stämman smekte hennes öra, men i orden låg det någonting, som hon ej fullt förstod, men som gjorde hennes hjärta beklämdt.

Han reste sig upp och yttrade i lätt ton:

— Skola vi inte göra ett slag i trädgården?

Hon reste sig lydigt, och de vandrade öfver

den daggiga gräsmattan mellan två rader af krusbärsbuskar i riktning mot syrenbersån.

— Ni säger, att ni skulle be den fallande stjärnan om att er far blefve frisk... Är han det inte alltså?

— Ack nej! Han är mycket klen... har varit det länge...

— Hvad fattas honom egentligen?

— Det är någonting åt bröstet...

— Det var ju bra ledsamt. Gör han någonting för det?

— För några år sedan gick han igenom en kur, men nu mera rådfrågar han aldrig läkare. Medicin är dyr och hjälper så litet, när man har ett ansträngande arbete, som tar på krafterna. Hufvudsaken är, att han lefver så hygieniskt som möjligt. Han måste gå och lägga sig tidigt, dricka mjölk och äta mycket frukt.

— Det sista åtminstone bör gå lätt för sig, — anmärkte Przyjemski, — när man bor midt inne i en ganska stor trädgård och har en ännu större strax bredvid sig... I furstens trädgård finns utsökt frukt.

Klara smålog i skydd af halfmörkret. Så löjlig han var! Hvad hade det med hvartannat att göra, att hennes far var ordinerad att äta mycket frukt, och att det fanns godt om sådan i furstens trädgård? Mellan de två sakerna fanns ju ej det ringaste samband.

Han såg på henne under tystnad, alldeles

som om han väntat, att hon skulle säga något. Därefter återtog han i vårdslös ton:

— Fursten och jag ha just i dag varit och besett orangerierna, och där fanns en sådan mängd af goda saker, att fursten sade åt mig, att jag skulle skicka hur mycket jag hade lust till herrskapet Perkowski och andra bekanta — ifall jag hade några här...

Åter igen tystnade han och såg på henne.

Hon anmärkte:

— Fursten måtte vara mycket älskvärd.

Därefter pekade hon på palatset.

— Hvad det tar sig bra ut nu med sina upplysta fönster! Vet ni hvad? När jag första gången i kväll såg ditåt, tog jag de där fönstren för stjärnor, som lyste fram mellan träden.

De stodo invid staketet tätt bredvid bersån. Genom trädens kronor for ett sakta sus, och liksom till svar på detta vindens spel ljödo strax därpå några musiktoner. De kommo uppifrån palatset, från de upplysta fönstren, men tystnade plötsligt. Någon hade slagit an några ackord på ett piano.

— Hvad är det? Är det någon, som spelar i palatset? — hviskade Klara.

Przyjemski svarade:

— Det är han. Han är en stor vän af musik, och vi spela ofta tillsammans.

— Jaså, ni spelar också?

— Jag spelar violoncell, och han ackompan-

jerar mig på piano eller också tvärt om. Tycker ni om musik?

Från palatset ljödo åter några ackord, men denna gång upphörde de ej så tvärt. De smälte samman med det sakta suset i trädkronorna, och då detta plötsligt tystnade, fortforo pianoackorden att ljuda ensamt.

Klara svarade sakta:

— Jag kan aldrig höra musik utan att bli upprörd.

— Har ni ofta tillfälle att höra musik?

— Sedan mamma dog... hon brukade spela för pappa om kvällarna... bara ett par tre gånger hos bekanta.

— Är det möjligt! — utropade Przyjemski. — På fyra års tid ha hört musik ett par, tre gånger! Hur kan ni lefva utan musik?

Hon smålog.

— Är det då så oundgängligt, att jag skall ha den njutningen?

— Nej, det är sant, — bekräftade han. — Det är ju inte alls oundgängligt att ha njutningar i lifvet... i synnerhet när man är vid er ålder.

— Nej visst, — inföll hon ifrigt, — jag är ju fullvuxen för länge sen.

Han blickade uppåt.

— Är det slut med stjärnfallen?

Hon kastade också en blick upp mot himlahvalfvet.

— O nej, ser ni, där föll en... öfver det

där stora trädet... och där en till... öfver själfva palatset. Såg ni?

— Jag såg... Säg nu: »Jag önskar att få höra vacker musik.»

Hon började skratta, men han upprepade:

— Säg det! Säg så här: »Gyllene stjärna, laga så, att din syster på jorden får höra vacker musik just nu!» Säg det!

Leende, fastän med darrande läppar, började hon lydigt:

— Gyllene stjärna, laga så, att din syster på jorden...

Men hon afbröt sig, ty vinden bar till henne icke längre några enstaka ackord utan en ström af toner. Hennes ansikte, som alltjämt var riktadt uppåt, fick ett uttryck af hänförelse. Med ett leende öfver de halföppna läpparna och med glänsande ögon stod hon som fastnaglad vid marken och lyssnade.

Przyjemski sänkte rösten nästan till en hviskning.

— Ser ni så snabbt de fallande stjärnorna uppfylla sina jordiska systrars önskningar! Men hvarför skall jag likna er vid en stjärna? Det är en liknelse, som är gränslöst missbrukad, och den för tankarna till helt andra företeelser... Någonting annat kommer mig i tankarna... Vet ni, hvem Heine var?

— En tysk skald, — hviskade hon.

— Ja; och nu kom jag att tänka på ett poem

af Heine, som skulle passa att bli mitt farväl till er för i dag.

Han sänkte hufvudet och stod tyst några ögonblick, kanske återkallande den Heineska versen i sitt minne.

Musiken ljöd allt klarare och allt mera melodisk uppifrån palatset; träden susade sakta. Med musiken och med trädens sus sammansmälte en sammetsmjuk, smekande stämma, som läste:

Du är såsom en blomma,
så ljuf och skär och vän.
Mitt sinn, när jag dig skådar,
i vemod smälter hän.

Med handen på ditt hufvud
jag ville be den bön,
att gud dig städs bevarar
så skär och ljuf och skön.

I det han uttalade de sista orden, fattade han hennes hand och tryckte en lätt kyss på den. Därefter rätade han på sig och tillfogade:

— Om ni vill vara god och dröja här, skola min vän och jag spela för er.

Han aflägsnade sig med snabba steg och var inom kort försvunnen inne bland parkens lummiga träd. Under några minuter härskade djup tystnad, men så fylldes luften åter af toner, denna gång från två instrument. Det utfördes där uppe i palatset någon stor och svår komposition för piano och violoncell, och tonerna smögo sig in i par-

kens alla dunkla gömmor, blandade sig med trädens sus och sänkte sig med dårande trollmakt öfver henne, som stod lutad mot staketet med ansiktet gömdt i händerna.

III.

HON somnade mycket sent och vaknade mycket tidigt. Vanligen sprang hon med ens upp ur bädden och skyndade direkt till tvättfatet, där hon plaskade muntert som en fågel i bäcken. I dag satte hon sig på sängkanten och lyssnade. Hennes hufvud, hela hennes varelse var uppfylld af toner och rytmer, som smekte hennes öra och hennes hjärta.

Du är såsom en blomma,
så ljuf och skär och vän . . .

Pianot och violoncellen föllo in:

Med handen på ditt hufvud
jag ville be den bön . . .

Men så gjorde hon våld på sig och sprang upp ur bädden. Inom en halftimme var hon färdigklädd. Så länge hon tvättade sig, borstade sina kläder, styrde med hvarjehanda, så länge var

det tyst inom henne. Men hon behöfde bara ställa sig vid fönstret ett ögonblick, medan hon knäppte klädningslifvet, för att det åter skulle börja ljuda i hennes hufvud, ja, genom hela hennes varelse, tyckte hon:

Att gud dig städs bevarar
så skär och ljuf och skön.

Gud, hvad hade egentligen skett? Hvad var det åt henne? Hvad hon var lycklig! Hon hade aldrig förr ens haft en aning om att hjärtat var mäktigt af en sådan lycksalighetskänsla... »Jag och min vän skola spela för er...» De hade spelat länge, och hon hade lyssnat. Hvilken natt! Och för henne hade de spelat! Aldrig förr hade någon spelat för henne. Han hade spelat för henne... för henne!... Hvad han var god!

Hon knäppte hårdt ihop händerna och tänkte beslutsamt:

— Nog!

Hon kastade sin krage öfver axlarna, knöt en liten yllehalsduk om hufvudet och tog en korg från bordet, icke arbetskorgen utan en annan med grepe och lock. Hon måste ut och göra några uppköp. Fadern och brodern kunde få sofva ännu en dryg timme, men Frania skulle hon väcka och säga till om att koka upp mjölken och duka frukostbordet. Innan hon väckte henne, skulle hon emellertid springa ut i trädgården och hämta in vattenhinken, som hon glömt kvar vid blomsterrabatten

i går. Frania kunde behöfva den och skulle då inte veta hvar den fanns. Hon skyndade ut på förstugubron, men där blef hon plötsligt stående som fastvuxen. Hvad var detta? Hvarifrån kom detta? Sådana härliga frukter! Aldrig i sitt lif hade hon sett maken!

På förstugubrons smala bänk stod en korg, full med de präktigaste, mest smakfullt arrangerade frukter. I midten reste sig pyramidformigt en ananas, som glänste likt guld i morgonsolen; den omgafs af skära persikor, gula plommon, gröna reineclaudes, och under dem framlyste röda äpplen, stora, gula päron och det fina, grågröna nätverket på en melon.

Allt detta var artistiskt inramadt i gröna blad, som täckte hela korgen, och det utströmmade från den en doft af ananas och melon, blandad med friska rosors vällukt.

Klara stod med hårdt sammanknäppta händer. Det var endast i första ögonblickets öfverraskning hon kunnat göra sig den frågan: »Hvarifrån kommer detta?» Redan i nästa ögonblick hade hon haft svaret färdigt: »Från honom!» Någon hade varit här tidigt på morgonen och ställt den där korgen på denna plats — på hans tillsägelse. Han hade ju själf sagt i går, att fursten gifvit honom tillåtelse att skänka bort frukt ur de furstliga trädgårdarna åt hvem han behagade.

En flammande rodnad steg upp på hennes kinder.

— Må han ge sin frukt åt hvem han behagar... men inte åt oss! Inte åt mig. O, nej, inte på några villkor! En gåfva af en fullkomligt främmande person — nej, inte på några villkor!

Hon hade i detta ögonblick en stark förnimmelse af att han verkligen var en främling för henne, och denna förnimmelse åtföljdes af en känsla af bitter smärta. Men än sen? Det fick svida hur mycket som helst, ett faktum förblef det i alla fall, att han var en främling för henne. Han kände ju inte ens hennes far. Hur skulle hennes far kunna ta emot en gåfva, kommen från en obekant person? Nej, hon måste sända honom den tillbaka. Men hur? Hon hade ju ingen att skicka. Kanske Stas? Ack nej! Hon greps af förskräckelse vid blotta tanken, att Frania eller Stas kunde vakna och komma ut på förstugubron. Hvad skulle hon då säga dem?

Sedan skulle hon tänka öfver hvad hon borde göra, nu gällde det blott att så fort som möjligt gömma korgen, så att ingen fick se den. Hon ställde brådskande in den i köksskåpet och stoppade nyckeln i fickan. Det var då en lycka, att alla sofvo än. Nu skulle hon väcka Frania och så skynda till torget.

Under de timmar, som följde, kände hon sig än fullkomligt lugn och likgiltig, än så djupt sorgsen, att hon knappast förmådde hålla tårarna tillbaka. Hon beslöt att taga fruktkorgen med sig till bersån och bedja herr Przyjemski skicka någon

att hämta den, om han kom. Ibland kände hon sig fullkomligt viss om att han skulle komma; ibland tviflade hon. Kom han ej, skulle hon ställa korgen på andra sidan staketet. Där skulle snart han eller någon annan bli den varse, och så vore den saken slut. Säkert komme herr Przyjemski att bli förolämpad och skulle icke söka upp henne vidare och... och... därmed slut. Det gafs ögonblick, då hon ej kände spår till smärta vid denna tanke. Trodde han, att hon tyckte om hans sällskap för hans presenters skull, så var det mycket bättre, att han inte närmade sig henne vidare. Allt skulle åter bli som det varit för tre dagar sedan, innan hon ännu kände honom.

Det vållade ju hvarken hennes far eller Frania eller Stas eller någon i hela världen någon skada. Hvad skulle hon då vara ledsen för? Och hvad kom det henne egentligen vid?

Men en halftimme senare greps hon af en sådan öfverväldigande smärta, att hon ej själf visste hvad hon gjorde, och hon kastade ifrån sig sitt arbete, ställde sig med armbågarna mot den gamla byrån och tryckte händerna hårdt mot ögonen för att ej brista ut i tårar.

En timme före middagen satt hon i syrenbersån och sydde ifrigt, med djupt nedböjdt hufvud. Bredvid henne på bänken stod korgen med frukt. Plötsligt hördes de torra löfven i parkallén prassla under fotsteg. Klara sänkte hufvudet än djupare och sydde än ifrigare. Hon

kände en brännande hetta i ansiktet, och hennes ögonlock blefvo tunga. En dimma steg upp för hennes ögon och skymde alldeles bort arbetet för henne.

— God dag, fröken, — ljöd en välbekant stämma från andra sidan staketet.

Hon lyfte på hufvudet, men hennes blick mötte ej Przyjemskis, som redan hvilade på fruktkorgen bredvid henne. Han stod med hatten i hand alldeles orörlig af förvåning. Vecket mellan hans ögonbryn hade blifvit ännu djupare än vanligt, och kring munnen hade kommit ett drag af harm. Men detta varade endast några sekunder. Sedan klarnade det vackra ansiktet upp och fick ett uttryck mera ljust och blidt än Klara någonsin förr hade sett hos honom. Från blossande röd hade hon nu blifvit alldeles blek, och hennes händer darrade lätt. Przyjemski sträckte ut handen öfver staketet och yttrade småleende:

— Låt oss nu först och främst hälsa riktigt på hvarandra!

Hennes hårda, litet röda och litet darrande hand lades lydigt i hans hvita och mjuka.

— Och sedan skall ni tala om för mig, hvad det betyder, att den där korgen har gjort er sällskap hit.

Hon lyfte på hufvudet och svarade, i det hon såg på honom med en allvarlig blick:

— Jag tog den med mig, därför att jag tänkte, att jag möjligen skulle träffa er här. Vill ni vara

snäll och lyfta öfver den på andra sidan staketet och sedan skicka någon att hämta den.

Hon tog korgen i båda händer och lyfte den öfver till honom, ej utan ansträngning, ty den var tung.

Långsamt och lugnt gjorde Przyjemski som han blifvit tillsagd: han tog emot korgen af henne och ställde ned den i gräset på andra sidan staketet. Därefter lutade han sig emot detta, såg på henne med en egendomlig glans i blicken och yttrade:

— Seså ja, nu, när exekutionen är verkställd, skulle jag gärna vilja veta motivet till domen.

Hon såg, att han ej var förolämpad, tvärt om, tonen, hvari de skämtande orden uttalades, hade kanske en hjärtligare klang än någonsin förr. Hon svarade därför tämligen otvunget:

— Jag tror inte, att jag riktigt kan förklara det för er. Men det är omöjligt... vi ha aldrig... hvarken min far eller jag... Man kan ju vara fattig och ändå...

— Stå på egen botten, — slöt han.

Han stod en stund tankfull, men hans uppsyn röjde ingen harm längre, snarare motsatsen. Efter en stunds tystnad återtog han:

— Men hvarför tar ni emot gåfvor af fru... af änkan efter veterinären?

— Å, det är någonting helt annat! — utropade Klara i en ton af djup öfvertygelse. — Fru Dutkiewicz håller af oss, och vi hålla af

henne. Och af dem, som älska en, och som man älskar tillbaka, kan man ta emot allt...

Och efter ett ögonblick tillfogade hon allvarsamt:

— Det måste man till och med, för gjorde man det inte, skulle det ange, att man betraktade dem som främlingar...

Przyjemski såg oafvändt på henne. Därefter frågade han långsamt:

— Och af främlingar tar man inte emot någonting?

— Nej, — svarade hon, i det hon fast blickade honom in i ögonen.

— Och jag är en främling för er, eller hur?

Öfver hennes ansikte for en lätt ryckning af smärta.

— Ja, — hviskade hon.

Han stod ännu en stund lutad mot staketet men såg ej längre på henne utan långt i fjärran. Därefter rätade han på sig, aflägsnade sig några steg från staketet och yttrade, i det han lyfte på hatten:

— Jag skall ha den äran att göra visit hos er far i dag.

Under det han med långsamma steg vandrade uppåt allén, tänkte han:

— *Voilà où la fierté va se nicher!* »Af dem, som älska oss, och som vi älska tillbaka, måste vi ta emot allt, för om vi inte gjorde det, skulle det ange, att vi betraktade dem som främlingar»..

Mycket fint tänkt, verkligen mycket fint tänkt: Och hvilken idealistisk tro på kärleken! Vi älska, de älska! *Voilà où la foi se niche! Foi de bûcheron!* Men en sådan lycka att kunna säga: »Vi älska, de älska» ... och inte skratta. Om jag bara en enda gång till i lifvet kunde säga: »Jag älskar, du älskar», utan att börja skratta, skulle jag kyssa dina små fötter, du lilla idyll ... i trasiga skor!

Det hade kräfts stor själfbehärskning af Klara, för att hon ej skulle börja klappa händerna och dansa af fröjd, ännu medan Przyjemski var kvar. Hon gjorde det, då hon glädjestrålande och med blossande kinder skyndade tillbaka hem.

Alltså hade han inte blifvit ond på henne utan tvärt om lofvat att komma på visit till hennes far i dag ... i dag redan! Å, hvad han var god, hvad han var god! ... Hon förstod bevekelsegrunden till det oväntade löftet. Då han blifvit bekant med hennes familj och börjat umgås i hennes hem, skulle han upphöra att vara en främling för henne, och hon skulle kunna betrakta honom som en nära bekant, kanske som en vän. Hennes hjärta var öfverfullt af tacksamhet. Hon erinrade sig hvarje ord han yttrat i dag, hvarje rörelse han gjort. Småleende drog hon sig till minnes det högtidliga sätt, hvarpå han, uppfyllande hennes begäran, hade tagit emot fruktkorgen af henne och ställt ned den i gräset på andra sidan staketet. Han hade antagit en min och en hållning, som

om han utfört någonting ytterst viktigt och maktpåliggande, och samtidigt hade ett halft omärkligt smålöje spelat kring hans smala, litet ironiska läppar.

Han hade en förtjusande mun och sådana ögon och en sådan panna!... Hon visste inte ens hvad hos honom, som var det vackraste. Kanske den fina profilen med de täta, mörka ögonbrynen, som delades af det där djupa vecket, hvilket gaf hans ansikte en sådan prägel af vemod och lifserfarenhet... Men nej, hvarken profilen eller munnen eller ögonen var det vackraste hos honom, det vackraste hos honom var själen — den stolta och på samma gång så känsliga själen med sitt vemod på djupet. Och så hjärtat, hans goda hjärta — ty det måste vara godt, eftersom han inte vredgades på henne för att hon inte ville ta emot hans gåfva, utan i stället försökte komma henne ännu närmare.

Allt under det dessa tankar rörde sig inom henne, tråcklade hon brådskande en hvit remsa kring halsen på sitt klädningslif, och därefter tog hon ur byrån fram ett läderskärp med stålspänne.

I den lilla matsalen, som på samma gång tjänstgjorde som förmak, led middagen mot sitt slut.

Rummet, där en stor, grön kakelugn upptog en ansenlig del af utrymmet, var lågt i taket, hade rödmåladt golf och blå tapeter med röda blommor på.

Mellan dess två fönster satt Teofil Wygrycz på en smal, betsad soffa framför middagsbordet, som var betäckt med en vaxduk. På bordet stodo några tallrikar med matrester, en vattenkaraff, ett saltkar och en glastallrik med pepparrot. På byrån vid motsatta väggen stod, bredvid en liten lampa, ett glas, fullt af friska resedor.

På ömse sidor om fadern sutto de båda yngsta barnen. Klara kom in från köket med några päron på en tallrik och började, stående vid bordet, skala ett af dem.

— Jag har köpt alldeles utmärkta päron i dag, pappa lilla... Frania och Stas skola också få hvar sitt.

— Voro de dyra? — frågade Wygrycz.

Han var en äldre man med långlagdt, knotigt ansikte, gul hy och det halft förgrämda, halft apatiska utseende, som kännetecknar kronisk sjuka människor och sådana, hvilkas sysselsättning ej tillfredställer dem. Under den fårade pannan framblickade emellertid ett par kloka, milda ögon, bruna och med långa ögonhår liksom Klaras.

Bredvid honom satt en ljus, blek, omkring femton års flicka med ett långlagdt ansikte och tunna läppar liksom fadern. Hon utbrast helt tvärt:

— Hvarför har du gjort dig så fin i dag, Klara?

Klara var klädd i sin vanliga, rödrandiga bomullsklädning, men hon hade en hvit remsa kring

halsen och sitt läderskärp med stålspännet. Hon var inte ens ordentligt kammad, ty hennes ostyriga hår ville på inga villkor ligga slätt och lydigt. En mängd små, korta lockar ringlade ned öfver hennes panna och hals, och en skär löfkoja satt instucken bland dem. Vid systerns anmärkning lutade hon sig ned för att taga upp ett päronskal från golfvet, och i det hon sedan rätade på sig, svarade hon lugnt:

— Jag har visst inte gjort mig fin, jag har bara satt en ny remsa kring halsen, för den jag hade var smutsig.

— Och ditt nya skärp då? — inföll Frania i inkvisitorisk ton.

Utan att svara sin syster, som var af ett mycket stridslystet skaplynne, lade Klara det skalade päronet samt en knif framför fadern.

— Vi få främmande i dag, pappa — sade hon.

— Främmande? — upprepade den gamle kanslisten förvånad. — Hvem då! Fru Dutkiewicz?... Men hon är inte främmande.

I det Klara började skala ett andra päron, svarade hon lugnt:

— Jag har ett par gånger ute i trädgården träffat herr Przyjemski, furst Oskars sekreterare, och vi ha språkat med hvarandra rätt länge. I dag sade han mig, att han skulle komma på visit till pappa.

Wygrycz gjorde en grimas.

— Hvad skall nu det tjäna till?... På det

sättet går jag miste om min middagslur... Jag är trött och orkar inte med att sitta och prata...

Han sade detta i en vresig ton; han kände sig verkligen ständigt trött och hyste dessutom motvilja för främmande människor.

Med en liflighet, som förrådde hvass tunga, inföll Frania med sin tunna röst:

— Jaså, Klara, du går och gör bekantskap med ungherrar. Hur har det gått till?

— Låt bli att retas med din syster! — bannade Wygrycz sin yngsta dotter, som också genast tystnade.

I dess ställe började sonen, en liten parfvel i blus:

— Jag vet, hvem den där herr Przyjemski är, för furstens trädgårdsmästares son sitter i samma klass som jag, och han har talat om att furstens kommit hit och har med sig en sekreterare, som han tycker mycket om... han spelar piano med honom och så något annat också, som jag inte kommer ihåg, hvad det heter... Den där sekreteraren heter Przyjemski, och han ä' väldigt lifvad och leker jämt med trädgårdsmästarens barn, när han får tag på dem...

— Tyst, Stas, — snäste Frania — Klaras kavaljer är redan här.

Fasta, afmätta steg ljödo ute på gården. Ett par ögonblick senare öppnades förstuporten, som var så låg, att den inträdande, en högväxt man, måste böja på hufvudet för att komma in. Med

en blick hade han uppfattat alltsammans: det lilla låga rummet, den gröna kakelugnen och de blå tapeterna med de röda rosorna, de fyra personerna kring matbordet, resedabuketten på byrån, Med stegrad färg på kinderna men tämligen otvunget vände sig Klara till sin far:

— Herr Julius Przyjemski...

Och därpå till gästen:

— Min far...

Wygrycz reste sig upp och sträckte fram en lång, knotig hand.

— Det är mig ett särdeles stort nöje... Var god och tag plats... Var så god!

Klaras kinder hade nu återfått sin vanliga färg. Lugnt och lätt småleende dukade hon af bordet och gick ut i köket med ett fång tallrikar på armen, i det hon med en blick lät systern förstå, att hon skulle taga bort vattenkaraffen och vaxduken.

Under vaxduken låg en hvit, virkad duk bredd öfver det omålade furubordet. Stas tog resedabuketten från byrån och ställde den midt på bordet.

Då Klara efter några minuter kom tillbaka in från köket, blef hon gladt öfverraskad af att finna sin far inbegripen i ett lifligt samspråk med gästen. Denna korta stund hade varit tillräcklig för att förjaga uttrycket af trötthet och grämelse från hans ansikte. Sannerligen, herr Przyjemski måtte vara en riktig trollkarl!

Saken var den, att herr Przyjemski börjat göra den gamle kanslisten några frågor om den stad, hvarest denne tillbragt hela sitt lif, och han hade sålunda från första ögonblicket slagit in på ett ämne, som Wygrycz var hemmastadd i och intresserade sig för. Kanslisten beskref vidlyftigt stadens befolkning, dess olika samhällslager och ekonomiska ställning. Till en början talade han långsamt och sökande efter orden, såsom fallet plär vara med människor, som äro ovana att yttra sig, men småningom började hans tal flyta allt lättare. De mörka ögonen lifvades och fingo ett vaket, intelligent uttryck, och de knotiga händerna beledsagade orden med energiska gester.

Sedan han redogjort för stadens inre förhållanden, tillfogade han med en dylik energisk gest:

— Illa står det till öfverst, illa står det till nederst, illa står det till i mellanlagren. Öfverallt brister och missförhållanden. Och — ursäkta, att jag säger det — felet ligger nog till en del hos sådana förmögna och säkert också intelligenta personer som furst Oskar...

Han afbröt sig och återtog i tvekande ton:

— Ja, ni får vara god och ursäkta mig, kanske jag inte borde ha yttrat mig så inför furstens sekreterare och vän...

— Jo, för all del, — inföll Przyjemski lifligt. — Säg fritt ut, hvad ni tänker. Jag är furstens vän, och just därför intresserar det mig på det högsta att höra, hur fursten bedöms här. Jag

ber er till och med vara god och förklara, i hvad afseende ni anser fursten ha skuld härvidlag.

Wygrycz flyttade sig häftigt på den smala soffan.

— I hvad afseende? — utropade han. — Men, bäste herr Przyjemski, det är väl självklart! Större delen af furstens gods äro belägna här i trakten. I själfva staden äger han ett palats, som är byggdt af hans farfar eller farfars far. Han är så rik och hans namn har en sådan klang, att, om han lefde ibland oss, om han kände oss, om han försökte sätta sig in i förhållandena, hvarje hans ord skulle kunna bli oss ett stöd och en vägledning, hvarje hans handling en välgärning. Jag ber er än en gång så mycket om ursäkt, men det var ni själf, som uppmanade mig att tala ut... Fursten flackar omkring ute i vida världen...

Przyjemski inföll sakta:

— Det är bara fem år, som han inte varit här alls. Förut vistades han tämligen långa tider på sina gods här i trakten, och äfven i palatset bodde han...

— Och det var, som om han alls inte hade funnits! — utropade Wygrycz. — Också då var det, som om han alls inte hade funnits!

Hans ögon blixtrade, och kring hans tunna läppar hade kommit ett drag af ironi. Hela hans väsen andades en länge närd bitterhet. Kanske det var klasshatet, som tog sig utbrott, kanske den ändå djupare liggande känslan af harm och afvoghet mot de rika.

Przyjemski satt på en trästol med litet nedböjdt hufvud och med hatten i sin ena, nedhängande hand. Hans eleganta gestalt och den fina profilen med de smala ögonbrynen och de tunna läpparna under sina guldblonda mustascher aftecknade sig mot rummets blå vägg. Han började långsamt, med nedslagna ögon:

— Tillåter ni, att jag till någon del tar fursten i försvar... bara till någon del. Jag hör minsann själf till dem, som minst af allt tro på någon mänsklig fullkomlighet. Jag skulle blott vilja påpeka det, att fursten inte är något undantag. Om han har sina fel, om han inte uppfyller en del plikter o. s. v.... så är han inte något undantag. Hvilken människa är inte svag, själfvisk, ombytlig — ombytlig i den meningen, att hon flyger från den ena dårskapen till den andra, liksom fjäriln från blomma till blomma.

Wygrycz vred sig oroligt på soffan och bröt så ut:

— Jag ber om ursäkt, bäste herr Przyjemski, inte alla, inte alla äro sådana. Det finns hederliga människor i världen, som inte flyga från dårskap till dårskap, liksom fjäriln från blomma till blomma. Jag betackar mig för den sortens fjärilar. Det är just deras skuld, att vi ha det så illa ställdt här i världen. Den, som mycket är gifvet, af honom skall också mycket varda utkräfdt. Fursten har fått mycket af vår herre, och därför måste också vår herre och människorna kräfva mycket af honom. Jag ber er om ursäkt för att

jag talat på detta sätt om er husbonde och vän... Men den, som alltid går och tiger, kan till slut inte låta bli att säga ut allt hvad som rört sig inom honom. Jag vill inte säga något ondt om fursten... kanske han är en den allra präktigaste människa, men jag frågar er: hvad gör han här i världen?

Han spärrade ut sina knotiga, litet darrande fingrar och fortsatte med en blixt i ögat:

— Hvad gör fursten med sin rikedom, med sin intelligens, med sin stora makt? För hvem, för hvad verkar han? Hvad gör han?

Och han såg frågande på Przyjemski.

Denne blickade upp och svarade långsamt:

— Ingenting. Ingenting alls.

Detta erkännande af att han hade rätt kom Wygrycz hetta att lägga sig. Han höjde sitt långa, gula finger i luften.

— Ser ni det!... Och ändå är fursten en kristen; det är det första. Ändå är han född här och äger gods här; det är det andra...

Klara, som under hela samtalet suttit vid fönstret, sysselsatt med att sy fast en spets kring en mössa, lyfte i detta ögonblick på hufvudet och inföll i skygg ton:

— Kära pappa, jag tycker, att vi inte så strängt skola döma människor, som äro helt och hållet annorlunda än vi, helt och hållet annorlunda...

— Annorlunda? Hvarför annorlunda? I hvad afseende? Hvad menar du med det? Gud har

skapat alla, och på samma jord lefva vi alla... Alla synda, lida och måste dö, och den öfverensstämmelsen i våra öden gör alla olikheter obetydliga...

— Ni har rätt, — bekräftade Przyjemski. — Det är en djup sanning, ni där sade... Misstaga oss, lida och dö måste vi alla, och det är en stor öfverensstämmelse... Men jag skulle vara fröken Klara mycket tacksam, om hon ville fullfölja sitt försvar af min vän...

Han såg på henne med en så varm blick, att hennes ansikte strålade upp. I långt säkrare ton fortsatte hon:

— Mig förefaller det, att sådana där rika och högättade människor, som lefva under helt andra villkor än vi, måste... måste få helt andra föreställningar och begrepp och vanor, så att hvad som för oss är välbekant är alldeles främmande för dem, hvad som för oss är plikt förefaller dem onödigt eller outförbart. Kanske att fursten är en mycket god och bra människa, fastän han inte inrättar sitt lif så, som vi tycka, att han borde... Kanske att han fått afsmak eller misstro till människorna, att de blifvit honom förhatliga, eller att de förstört honom genom smicker eller genom att af beräkning hyckla känslor för honom, som de inte haft.

Przyjemskis ansikte ljusnade mer och mer. Han såg oafvändt på den unga flickan, tycktes ej kunna slita sina blickar ifrån henne. Wygrycz åter igen lyssnade otåligt och med synbart miss-

nöje till dottern. Då hon slutat, ryckte han på axlarna.

— Fruntimmersprat! Fruntimmer ska alltid låtsas, att de kunna förklara allting så bra; det kommer sig af det, och det kommer sig af det. De äro vana att ha att göra med småsaker. För mig finns bara två slags människor: hederligt folk och skälmar. Endera lyder människan guds bud, tjänar sin nästa och arbetar för det rätta, eller också gör hon det inte. En syndare kan hon visserligen vara i det första fallet också, men alltid är hon något värd; i det andra fallet är hon inte värd ett ruttet lingon... Så förhåller det sig med den saken!

Przyjemski svarade långsamt:

— Ni dömer hårdt och hänsynslöst, men fröken Klara står som en mild och försonande ängel emellan oss — och hon *är* en ängel.

Och utan att ge någon tid att svara yttrade han omedelbart därefter till Wygrycz:

— Har ni alltid beklädt samma syssla som nu, eller har ni inte förr ägnat er åt andra saker? Det förefaller mig så...

Wygrycz smålog bittert.

— I hela mitt lif, herr Przyjemski, d. v. s. alltifrån mitt adertonde år har jag varit anställd på ett och samma kansli. Jag är son till en borgare här i staden, min far ägde ett litet hus här och var handtverkare. Han skickade mig i skola — jag gick igenom fem klasser på gymnasium,

och sedan blef jag inskrifven som kanslist. Men hvarför frågade ni mig om det?

Przyjemski satt ett ögonblick eftersinnande, därpå svarade han med en lätt bugning:

— Jag bekänner öppet, att jag funnit er uppfattning och ert sätt att uttrycka er vittna om en högre bildning...

— Än ni hade väntat, — inföll Wygrycz med ett ironiskt skratt. — Det märks, att ni under er vistelse i er furstlige gynnares hus inte haft mycket att göra med fattigt folk. Fattigdom behöfver inte nödvändigt betyda detsamma som idiotism, herr Przyjemski... Ha ha ha!

Han skrattade bittert, men det märktes, att han kände sig smickrad öfver gästens uttalande.

— Hvad mig beträffar, — fortsätte han, — har jag emellertid i vissa fall varit särskildt gynnsamt lottad... Jag fick en hustru, som för det första hade bildning och för det andra var den bästa kvinna i världen. Hon var lärarinna, vi blefvo kära i hvarandra och gifte oss, fastän hon kunnat göra ett i ekonomiskt afseende bättre parti. Men hon ångrade sig aldrig. Vi voro så lyckliga. I fråga om bildning var jag henne underlägsen, och jag hade nog omdöme att inse det och draga fördel af hennes öfverlägsenhet. Några timmar på dagen var jag ju alltid ledig från mitt arbete, och de timmarna använde vi till att läsa högt för hvarandra, eller också spelade hon piano för mig... hon spelade mycket bra... Ack, jag har många

goda och ljusa minnen att ta med mig till en annan värld!... Och i den andra världen har jag henne, som jag skulle vilja återförenas med i denna stund, om inte barnen vore. Men hon har lämnat mig barnen kvar, och dessutom hänger ju människan alltid fast vid detta lifvet... I tjugutre år lefde vi tillsammans, och de flögo sin kos, som om det varit tjugutre dagar... Mycket har jag att tacka henne för, och hon tackade också mig, innan hon dog... Vi skildes i kärlek och frid, och i kärlek och frid skola vi också en gång mötas inför guds anlete...

Han torkade sina fuktiga ögon och tystnade.

Przyjemski, som satt med sänkt hufvud, teg äfven länge. Slutligen yttrade han tankfullt:

— Det finns alltså sådana band och sådana minnen på jorden...

Wygrycz smålog ironiskt.

— Om ni inte lärt känna och inte ens anat, att det finns sådana band och sådana minnen, då är ni... förlåt min uppriktighet... bra fattig.

Przyjemski lyfte hastigt på hufvudet och betraktade kanslisten med ett uttryck af förvåning, som dock genast försvann.

— Ja... ja... — sade han, — fattigdom och rikedom kunna tas i olika bemärkelser... i mycket olika bemärkelser...

Han vände sig till Klara, som satt lutad öfver sitt arbete.

— Boken, som ni lånade mig, lämnar jag inte

tillbaka ännu, och, hvad mera är, jag ber er låna mig ännu någon i samma stil, ifall ni har...

— Vill ni ha poesi? — frågade hon, i det hon såg upp.

— Ja, och helst af samma sort. Jag känner nog till våra gamla skalder men bara ytligt och mest i andra hand...

Wygrycz inföll:

— Min hustru lämnade efter sig en liten boksamling, och däribland finns också en del poesi.

Och han tillfogade artigt:

— Klara, visa herr Przyjemski vårt lilla bibliotek, kanske han vill välja ut något...

Klara reste sig upp.

— Det är i mitt rum.

Du store gud! Kunde den kallas för ett rum, den där lilla buren med ett fönster, med grofva bjälkar i taket, med en säng, ett litet bord, två stolar och ett rödmåladt skåp med glasdörrar! Sådant rummet var, sådan var boksamlingen. Ett par hyllor med nötta gamla volymer. Przyjemski stod tätt bakom Klara, som, pekande på hvar bok, nämnde dess titel och författarens namn.

— »I Schweiz»... Kanske den?...

— Ja, låt gå för den!... Jag har så många gånger varit i det landet. Poemet känner jag till, jag vill åtminstone minnas, att jag känner till det... men kanske inte, kanske ändå inte...

I det han tog boken, hvars nötta, trasiga pärmar angåfvo, att den var flitigt läst, höll

han ett ögonblick kvar hennes hand i sin och hviskade:

— Tack för att ni försvarade min vän, tack för att ni finns här på jorden!...

De återvände ut i salen. Przyjemski stannade framför husets herre, som rest sig upp från soffan, stödde handen, hvari han höll hatten, mot bordet och såg ut att vilja säga något men tycktes tveka. Slutligen började han:

— Jag skulle vilja fråga er om något, be er om något, och jag anhåller på förhand om ursäkt, ifall det skulle ligga någon indiskretion i min fråga eller min bön...

Wygrycz bugade sig.

— För all del, genera er inte! Vi äro grannar, och om jag på något sätt kan stå till tjänst...

Przyjemski afbröt honom:

— Jag ville tvärtom fråga er, om inte ni ville tillåta mig att på något sätt stå er till tjänst...

Han stödde handen hårdare mot bordet och fortsatte med sitt mjukaste tonfall i rösten:

— Jag ser saken som så: ni är sjuklig, ni har två barn, som ännu inte fått sin uppfostran, och er ekonomiska ställning är... inte särdeles lysande. Å andra sidan har jag ett visst, till och med ganska stort inflytande hos furst Oskar, som ju är rik, mycket rik. Jag är säker på att, ifall jag talade med honom om er, skulle han anse det för ett nö... en lycka att få göra er alla de tjänster han kunde... Kanske han ville åtaga

sig den här lille herrns uppfostran och utkomst i lifvet... kanske att han skulle kunna erbjuda er någon anställning på sina gods, som vore förenad med mindre arbete och större inkomster... Ifall ni tillåter mig att tala om saken med fursten...

Han tystnade och tycktes vänta på svaret. Wygrycz hade till en början lyssnat med spänd uppmärksamhet; sedan hade han sänkt hufvudet. Då Przyjemski tystnade, såg han upp, klarade strupen och svarade:

— Jag tackar er hjärtligt för välmeningen, men furstens hjälpsamhet skulle jag inte vilja anlita... inte för något pris.

— Hvarför? — frågade Przyjemski.

— Därför att man måste ha vana vid att anlita människors hjälpsamhet för att kunna göra det... och den vanan saknar jag. Mina villkor må ha varit lysande eller inte lysande, hela lifvet igenom har jag i alla fall svarat för mig själf.

Przyjemski lyfte på hufvudet, hans blå ögon sköto en blixt af vrede. I ännu mera långsam och afmätt ton än vanligt började han:

— Där ser ni själf!... Ni gör fursten förebråelser, därför att han inte gör godt, och när så ett tillfälle erbjuder sig, då han skulle kunna göra godt, visar det sig, att hans tjänster skulle försmås...

— Ja, min bäste herr Przyjemski, — inföll Wygrycz, också han med en blixt i ögat, — ty

om jag visste, att fursten kom mig till hjälp, som den ene brodern kommer den andre till hjälp, som den bättre lottade hjälper den af gud sämre lottade men likställde, då skulle jag gärna ta emot hans hjälp och känna mig tacksam till på köpet... Men fursten skulle kasta till mig sin välgärning, som man kastar ett ben åt hunden, och fastän jag är fattig, tar jag inte upp några ben från marken...

En matt rodnad färgade Przyjemskis kinder.

— Det där är fördom, — sade han, — fanatism... Fursten är inte sådan, som ni tror honom vara.

Wygrycz gjorde åter en liflig gest.

— Det vet jag inte, herr Przyjemski, det vet jag inte... Och det kan ingen här veta... för ingen här känner fursten...

— Nej, där ha vi pudelns kärna, — slöt Przyjemski, i det han räckte kanslisten sin smala, hvita hand.

— Jag hoppas ni tillåter mig att förnya mitt besök någon gång...

— Det vore mig ett stort nöje, — svarade Wygrycz artigt. — Komma fursten och ni att stanna här länge ännu?

— En helt kort tid bara. Sedan resa vi ut till furstens gods här i närheten... men det är inte alls osannolikt, att vi komma tillbaka och slå oss ned här för hela vintern...

I det han yttrade de sista orden, såg han på

Klara, som med strålande blickar betraktade icke honom men fadern.

Knappast hade dörren tillslutits efter gästen, förrän hon kastade sig om halsen på sin far.

— Min lilla kära, rara pappa, hvad pappa gjorde rätt!

Hon kysste hans händer och kinder. Wygrycz vände bort hufvudet med otålig min.

— Seså ja, seså ja, nu kan det vara nog... Ge mig min nattrock och mina tofflor. Jag skall ta mig en lur... den där visiten tröttade mig...

Klara skyndade efter de begärda föremålen, och i dörren hörde hon systern med sin hvassa stämma yttra:

— Vet pappa hvad! Den där herr Przyjemski är bestämdt kär i Klara. Hörde pappa i en sådan ton han sade det där: »Fröken Klara är en ängel.» Och så såg han på henne så...

— Du är alldeles för liten för att ha några åsikter om sådana där saker, — afbröt henne fadern i strängt tillrättavisande ton.

Frania blef stött.

— Jag är visst inte liten längre, och om Klara kan få ha beundrare, så kan jag åtminstone få veta om hon har det...

Med darrande händer räckte Klara nattrocken åt sin far. Wygrycz vände sig till sin yngsta dotter.

— Håll din tunga i styr, och bed du vår herre, att du blir lik din syster. Herr Przyjemski hade rätt, när han sade, att hon är en ängel...

Med dessa ord gick han in i sitt rum.

Frania kastade en halsduk öfver hufvudet och skyndade åstad till sin syatelier. Klara ropade på brodern.

— Kom hit med din bok, så skola vi gå igenom matematikläxan!

Stas, en vacker gosse med lifliga ögon och runda kinder, slog armarna om henne och utbrast i förbittrad ton:

— Usch, hvad den där Frania är elak! Jämt ska hon bråka med dig och reta dig!

Klara strök smekande den lilles panna och hår.

— Du skall inte säga, att Frania är elak. Hon har ett godt hjärta och håller af oss allesammans. Hon är bara litet obetänksam, och det måste vi ha öfverseende med.

Alltjämt med armarna om hennes hals och blicken riktad upp mot hennes ansikte fortsatte gossen:

— Du är den allra, allra snällaste... du är mamma åt både mig och Frania och pappa...

Klara skrattade, och i det hon lutade sig ned, tryckte hon två ljudliga kyssar på gossens friska läppar.

IV.

Dagen därpå, då Wygrycz gått för att taga sin middagslur, Frania återvändt till ateliern och Klara var sysselsatt med att hjälpa sin bror med hans läxor, knackade någon lätt på dörren. Stas sprang upp från stolen och skyndade att öppna. Klara såg upp från skriftboken, och hennes ansikte öfvergöts af en flammande rodnad.

— Med risk att synas påflugen, och det är mer än oangenämt, för det är löjligt, — började Przyjemski redan i dörren, — kommer jag för att göra er ett litet förslag. Men först och främst: god dag eller rättare: god afton... Och så en fråga: hvarför har ni inte alls varit i er älskade berså i dag?

— Jag har inte haft tid. Jag har varit hos fru Dutkiewicz för att hämta några nya mössor att garnera och så för att rådgöra med henne om några hushållsangelägenheter...

— Ack, den där fru Dutkiewicz!... Hvad hon kostar er mycken tid, och hvad hon gör mig för en förtret!

— Förtret? Er?

— Ja visst, det är andra gången jag, tack vare henne, inte har funnit er i bersån vid den vanliga tiden.

De växlade dessa ord, under det de oafvändt sågo hvarandra in i ögonen, alldeles som om deras blickar ej kunnat skiljas.

— Vill ni inte vara god och sitta ner?

— Nej, det ämnar jag visst inte göra, och jag tänker inte låta er göra det heller. Ser ni...

Han visade henne boken, som han fått låna kvällen förut.

— Mitt förslag är detta: låt oss gå ned i bersån och läsa »I Schweiz» tillsammans. Vill ni inte det? Tag ert arbete med er. Ni syr, och jag läser högt för er. Vill ni inte det?

— Å, hvad det vore roligt!

Hon kastade en blick på sin bror.

— Men jag måste gå igenom läxorna med Stas.

Gossen, som med lifligt intresse lyssnat till samtalet, slog armarne om systerns hals.

— Gå, gå, kära du, om du vill, — bad han. — Jag ska lära mig mina läxor själf. Geografien ä' så lätt. Du ska få förhöra mig i kväll, och du ska få se, att jag ska kunna som ett rinnande vatten.

— Är det säkert, Stas?

— Jaa då!

Det flög ett glädjeskimmer öfver hennes ansikte, men så blef hon åter tveksam.

— Men samovaren?

— Jag skall tända på samovaren. Det måtte väl inte vara någon konst, — ropade Stas ifrigt.

— Och när pappa vaknar, ropar du in mig då?

— Ja, det lofvar jag. Och om Frania skulle komma tillbaka, ska jag också ropa på dig, så att hon inte får se dig tillsammans med... med herrn, för då börjar hon bråka och retas med dig igen...

Klara tillslöt hans läppar med en kyss, och två minuter senare var hon, åtföljd af Przyjemski, på väg ned till bersån med sin sykorg på armen.

— Ni har en rar liten bror, — anmärkte Przyjemski, — jag skulle ha velat kyssa honom för att han gaf er en stunds ledighet från er... tjänst. För ni är er familjs tjänarinna. Men hvad var det han sade, den lille gynnaren: att er syster skulle börja retas med er, om hon fick se er tillsammans med mig?

Klara blef djupt förlägen, men lyckligtvis varseblef hon i detsamma i den angränsande parken några ljusreflexer, så vackra, att hon hänförd utropade:

— Ser ni! Se, så förtjusande solstrålarna bryta sig igenom det täta löfverket där borta i hörnet af parken... det är alldeles som ett nät af gyllene trådar.

— Har ni någonsin varit inne i den där parken?

— Nej aldrig, hur skulle jag ha kunnat vara där?

— Det faller mig in en sak... Att jag inte kommit att tänka på det förut! Låt oss gå och bese den furstliga parken tillsammans!

Hon blef nästan förskräckt öfver detta förslag.

— Å nej, utropade hon, — fursten har förbjudit obehöriga tillträde till parken.

Han skrattade nästan högt.

— Men om jag ledsagar er...

Ja, det hade han rätt i. Om han gaf sin tillåtelse, var det nästan detsamma, som om fursten gjort det.

Frestelsen var stor, ty hur ofta hade hon inte drömt om att åtminstone en gång i sitt lif få genomvandra de där långa alléerna, slå sig till ro i det där hafvet af grönska, där dagrar och skuggor kommo och gingo likt böljeslag! Men hon kände sig ändå tveksam och blef obeslutsam stående utanför bersån.

— Men om vi möta...

— Hvem?

— Fursten!

Przyjemski började åter skratta, högt och hjärtligt. Hon hade aldrig förr hört honom skratta så.

— Han är inte hemma, han gick ut på samma gång som jag, — försäkrade han.

— Men kanske det ändå är bättre, att vi stanna i bersån?

— Å nej, jag ber er, hans röst blef helt bönfallande, — Ni har säkert länge önskat få bese parken, och för mig vore det en lycka att få uppfylla er önskan. Ni bad stjärnan, som föll, att få komma ut i skogen . . . Kanske att en promenad i den här parken skulle kunna vara en liten ersättning för skogspromenaden . . . Jag ber er . . .

Hon skulle ha kunnat motstå frestelsen att besöka en plats, som utöfvade en nästan magisk dragningskraft på henne, men hans bön kunde hon ej motstå.

— Som ni vill då, — svarade hon undergifvet. — Låt oss gå!

— Bravo! — utropade Przyjemski.

De liknade ett par lössläppta barn, så yra och muntra voro de bägge två.

Med snabba steg, nästan springande tillryggalade de sträckan, som skilde dem från grinden, och de trädde in i en bred allé af väldiga, hundraåriga träd, hvilkas lummiga grenar bildade tvänne ogenomträngliga väggar på ömse sidor om dem. Genom all denna grönska strömmade solstrålar i gyllene flöden och förlänade åt somliga blad en glasklar genomskinlighet, under det att andra lämnades i djup skugga. På marken vid trädens fot skimrade ett nät, hvars silfverhvita maskor dallrade vid hvarje vindfläkt.

Klara tystnade och saktade sina steg, och leendet försvann från hennes läppar. Przyjemski iakttog henne intresserad.

— Hvad ni är för en känslig själ! — sade han sakta.

Hon svarade ej. Hon gick som genom en kyrka, lätt och på tåspetsarna.

Under tystnad vandrade de igenom allén, som löpte parallellt med Wygryczs trädgård. Först då de veko in i en annan, lika ståtlig som den första, endast något kortare, tycktes Klara liksom vakna upp.

— Nu gå vi inte längre, — hviskade hon.

— Jo, jo, — svarade Przyjemski enträget. — Om den här allén också förde till värdens ände, skulle jag med glädje gå den till slut med er...

— Men eftersom den nu inte för till världens ände utan fram till palatset... — försökte Klara skämta.

— Nej, — protesterade Przyjemski, — från alléns slut till palatset är det ännu ett par hundra steg, och så ligger det några blomsteranläggningar emellan. Låt oss gå och se på dem!

Klara stannade. Hon skulle ej själf kunnat förklara anledningen till den ängslan hon kände, men under dess inflytande svarade hon beslutsamt:

— Här sätter jag mig... på den här gräsbänken... Här är så förtjusande.

Gräsbänken var låg och så liten, att endast två personer kunde få plats på den. Den stod under ett väldigt, vidtutgrenadt gammalt träd på en mjuk, tättklippt gräsmatta.

Platsen var den mest undangömda man kunde tänka sig. Trädens lummiga grönska dolde både palatset och den angränsande trädgården. Mellan stammarna framskymtade stycken af gräsmattan, som låg begjuten af sneda solstrålar. I slutet af allén, tämligen långt bort, blickade ett hörn af en blomsterrabatt fram mellan träden och aftecknade sig mot det gröna lik en lysande och brokig duk.

Småfåglar kvittrade i träden, från hvilka då och då ett gult eller rödt blad segnade ned och ljudlöst föll till marken.

Tystnaden afbröts af ett utrop från Klara. Hon hade varseblifvit hörnet af blomsterrabatten, som skymtade fram mellan träden, och hon började klappa händerna.

— Å, så mycket blommor! — utropade hon. — Och sådana förtjusande blommor!

Przyjemski tog sykorgen ur hennes hand, ställde den bredvid henne på bänken och bad med ett plötsligt glädjeskimmer i blicken:

— Vill ni vänta här ett ögonblick? Jag kommer genast tillbaka. Men var inte orolig och rym inte ifrån mig... Jag kommer strax tillbaka.

Och med snabba steg aflägsnade han sig i riktning mot palatset.

Klara såg efter honom och varseblef, hurusom en gosse i jacka med blanka knappar, förmodligen en betjänt, kom springande emot honom. Przyjemski yttrade någonting till gossen, och af hans åtbörder slöt hon, att han gaf en befallning. Då gossen

skyndsamt aflägsnade sig, vände sig Przyjemski än en gång efter honom och ropade med så hög röst, att hon tydligen kunde höra det:

— Men fort, fort!

Därefter återkom han och stannade framför henne med hatten och boken i hand. Hon hade redan trädt på sin nål och dragit en tråd genom den grofva spets, hvarmed hon skulle garnera mössan, som låg i hennes knä.

— Är det där fru ... veterinäränkans mössa?

— Fru Dutkiewicz, — rättade hon honom. — Ja, jag har i flera år garnerat alla hennes mössor.

— Nå, ämnar ni inte tala om för mig, hvarför er syster retas med er? Er lille bror försäkrade ju uttryckligen, att hon gör det, och att han skall hjälpa er mot henne.

Förlägen lutade hon sig ned öfver sitt arbete. Efter några ögonblick svarade hon i besvärad ton:

— Frania tycker inte om arbetet på syateliern, och de äro inte så alldeles nöjda med henne där. Hon gör ute i sta'n en hel del bekantskaper, som inte inverka så nyttigt på henne ...

Przyjemski inföll:

— Hon har något kring munnen och i ögonen, som antyder, att hon har ett ojämnt och litet grälsjukt lynne. Hon bereder er nog många obehagliga stunder.

— Ack nej, visst inte,— utropade Klara ifrigt. — Hon är mycket snäll, och hon har ett

så godt hjärta. Jag är bara ledsen för att hon inte är intresserad af sömnad... Hon måste ju ändå lära sig något, så att hon sedan kan förtjäna sitt bröd själf. Pappa och jag hade tänkt oss, att hon skulle bli sömmerska... det finns ju så få vägar att välja på. Men hon tar skada af att springa omkring ute i sta'n så där, och jag kan inte fundera ut något sätt att förhindra det. Men både pappa och jag äro så ledsna öfver det...

Hon yttrade detta med sänkt hufvud och utan att för ett ögonblick afbryta sin sömnad. Przyjemski lyssnade uppmärksamt till henne men satte sig ej och blickade oupphörligt bort åt blomsterrabatterna till, som om han väntat något. Slutligen varseblef han en gosse i jacka med blanka knappar, hvilken kom framskymtande mellan träden med en stor bukett i handen. Han gick honom till mötes.

Klara blickade upp, då Przyjemski aflägsnade sig, och såg, huru han i slutet af allén tog blommorna ur betjäntgossens hand, gömde dem bakom ryggen och därefter med raska steg närmade sig henne. Det kom för henne, att de där blommorna måtte vara afsedda för henne, och hon gjorde en så häftig rörelse, att mössan och spetsarna gledo ur hennes knä ned på marken.

Przyjemski, som nu befann sig endast några steg ifrån henne, närmade sig snabbt, hade i nästa ögonblick böjt knä för henne och tog med ena handen upp föremålen, som fallit ned på

marken, och räckte henne med den andra blombuketten.

Ögonblicket därefter stod han upprätt framför henne, och hon dolde sitt rodnande ansikte bland blommorna.

Buketten var hopplockad och bunden i hast, men blommorna voro vackra och friska. Deras berusande doft och lysande färger blefvo i hennes fantasi till ett med den känsla hon erfarit, då denne vackre, ståtlige man legat på knä framför henne och sänkt sin blick i hennes.

Äfven han var upprörd, men han återvann fort sin självbehärskning. I det han satte sig ned bredvid henne, yttrade han:

— Och låt oss nu glömma alla husliga bekymmer och allt, som är styggt och smått och pinande — och ta vår tillflykt till en bättre värld.

Och med en mjuk, melodisk stämma, full af fina skiftningar, började han läsa:

Liksom en drömbild min kära är flyktad,
jag täres af trånad, min sällhet är lyktad.
Den ropar, min själ: hvi dröja i gruset,
hvarför ej stiga med henne mot ljuset,
hvarför ej svinga mot blånande höjder,
där henne nu skänkes all salighets fröjder? *

Minuterna flögo; gula och röda blad hvirflade då och då sakta ned från träden, de sneda sol-

* Ur poemet »I Schweiz» af den polske skalden Slowacki.

strålarna mellan stammarna blefvo allt kortare, de silfverhvita maskorna på den mörka marken allt mindre och allt färre. Klara upphörde att sy. Med händerna hvilande i skötet och med tindrande blickar lyssnade hon:

Han läste.

Gudomens eld hennes väsen förbrände,
fastän själf hon ej ante dess lågor.
En glans af safir i ögat sig tände,
och snabbare häfde sig barmens vågor.

Hennes andetag blefvo nästan flämtande. Var det en dröm? Var hon död och redan i paradiset? Från buketten, som låg bredvid henne, steg en berusande doft. På andra sidan om henne läste en vacker, af rörelse skälfvande stämma:

Det gifves en stund, innan månen gått upp,
då näktergalns drill har slutat att höras,
då trädens grenar af vindfläkt ej röras
och saktare sorlar i gräset källan...

Bladen segnade ljudlöst ned från träden än här, än där; allén andades lugn och frid, och skymning började sänka sig öfver den. Han läste:

Hur i den stunden, ack! hjärtana brinna,
ha de att tillge, så varder förlåtet,
ha de att glömma, så varder förgätet...

Minuterna flögo; poemet närmade sig sitt slut. Den bedragna hade flyktat »liksom en drömbild», älskaren klagar öfver att ha förlorat henne:

Näktergaln sjunger, och springbrunnen sorlar,
de tala om henne — mitt hjärta lyssnar,
i bitter vånda anropande döden . . .

Han såg upp från boken och kastade en blick på henne. Två stora tårar glittrade i hennes ögonhår.

Med en långsam rörelse sträckte han ut armen och lade sin hand på hennes. Hon drog ej undan den, men de två klara dropparna tillrade ned på kinderna, som voro färgade af en rosensky.

— Är det tårar af vemod eller af lycka? — frågade han sakta.

— Af lycka, — svarade hon med en knappt hörbar hviskning.

En känsla af namnlös lycka, på ett egendomligt sätt mängd med smärta, fyllde henne verkligen i detta ögonblick. Men plötsligt kände hon, att hans arm sakta smög sig kring hennes lif, och hon vaknade upp. Till lyckan och vemodet sällade sig blygsel, och den känslan var så stark, att den trängde de båda andra i bakgrunden.

Skyggt och förskrämdt flyttade hon sig så långt ut på bänken hon kunde och började brådskande och med nedslagna ögon lägga ned spetsar och musslin i sykorgen.

— Jag måste gå hem nu, — hviskade hon.

Han satt framåtlutad, med armbågen mot knäet och pannan stödd mot handen. Hans fina näsborrar vidgade och sammandrogo sig nervöst, och

hans fingrar kramade hårdt en bit musslin, som han höll i.

Men detta varade endast kort. Han blef åter herre öfver sig själf, och å nyo lade han sin hand på hennes, men denna gång på ett nästan befallande sätt.

— Nej, ni skall inte gå än, vi ha ännu inte slutat att läsa.

Det var första gången, sedan hon lärt känna honom, som det kommit något despotiskt i hans ton. Alltjämt hållande hennes hand i sin och med blicken sänkt mot marken satt han några ögonblick tankfull, lätt bitande sig i läppen. Därpå drog han undan sin hand och återtog i vida mildare ton:

— Det kommer oupphörligt för mig några andra poetiska toner, som ofvanpå detta härliga »I Schweiz» verka som tandagnisslan midt uppe i änglasång. Men jag måste ändå låta er höra dem. Vi ha lyssnat till änglasången tillsammans, låt oss nu höra gnisslet tillsammans. Hvarför skulle jag höra det ensam?

Hans läppar fingo ett ironiskt uttryck, vecket mellan ögonbrynen blef djupare. Efter ett ögonblicks tystnad fortsatte han:

— För några dagar sedan hittade jag en bok i min väns rum, en polsk öfversättning af Heines kärleksdikter. Jag hade aldrig förr läst dem i öfversättning. Af nyfikenhet började jag bläddra i dem. Öfversättningen var mycket väl gjord. Jag

har lätt för att lära mig poesi utantill, och några strofer fäste sig i mitt minne. Den ena läste jag upp för er i går; den andra skall jag läsa nu. Lyssna nu uppmärksamt!

Med kinden stödd mot handen och med blicken oafvändt fäst på hennes ansikte framsade han långsamt Heines dikt:

De aktade hvarann för högt
att sin kärlek yppa våga.
De sågo sig förstulet an,
fast brända utaf kärleks låga.

Så till sist farväl de bjödo,
skildes åt med brustna hjärtan.
Fjärran från hvarann de lefde,
ante hos hvarann ej smärtan. *

— Hörde ni det . . . de brunno af kärlek men lefde fjärran från hvarandra, utan att ens ana hvarandras känslor . . . och det därför, att de »aktade hvarann för högt». Det är gnissel och dissonans. Den högsta kärleken blommar upp på aktningens grund; aktningen är den rökelse, som uppstiger från den högsta kärleken. Ingenting i världen är enkelt, allt är kompliceradt. Vill ni inte fly nu längre? Kanske vi skola sluta »I Schweiz»? Hvad jag är er tacksam för att ni gjort mig bekant med

* Den polska tolkningen af Heines dikt är mycket fri, dock har öfversättaren för sammanhangets skull ansett sig nödsakad att följa densamma.

sådana skatter! Största delen af mitt lif har jag tillbragt utomlands, och jag har mest läst utländsk litteratur. Men vår egen är också storartad... Jag har lärt mig mycket af er...

Trots sinnesrörelsen började hon hjärtligt skratta.

— Ni? Af mig? Å!... Hur skulle jag kunna lära någon något? Stas har jag lärt skrifva och läsa, men det är visst allt...

— Hvad ni har lärt mig skall jag kanske förklara för er sedan... men låt oss nu sluta dikten!

Och han började åter läsa:

När till det framfarna tankarna ila,
jag ser hennes bild men kan den ej måla...

Minuterna flögo. Hon hade återtagit sin sömnad, men det gick långsamt och illa för henne att sy.

Den läsandes stämma tystnade. På gräsmattan bakom träden voro nu nästan alla de gyllene ljusfläckarna borta, och nätet af solstrålar på den mörka marken hade försvunnit. I dess ställe tände aftonrodnaden flammande facklor och ljus i trädens toppar. Nere mot marken härskade skymning, blomsterrabatten, som förut lyst i så klara och brokiga färger, låg dunkel och grå, och endast de hvita blommorna framträdde skarpt.

Klara höll upp den nu färdiggarnerade mössan framför sig

— Nej fy! — utropade hon. Hur har jag garnerat den här mössan?

— Hur så? — smålog Przyjemski. — Sitter det snedt?

— Alldeles snedt! Se bara! En hel massa rynkor här, och där nästan inga alls; och här går spetsen högt upp, och där ända ner i kanten.

— Så fatalt! Ni sprättar väl upp det?

— Naturligtvis, jag måste sprätta upp alltsammans. Men olyckan är inte så stor, på en halftimme gör jag om det.

— Ingen kan tjäna två herrar. Ni ville samtidigt tjäna poesien och prosan; men att tjäna prosan gick inte . . .

Hon funderade ett ögonblick.

— I det fallet tänker jag annorlunda. Mig förefaller det, att det kan finnas poesi i alla sysselsättningar, till och med de mest prosaiska. Det beror bara på afsikten man har . . .

— Bevekelsegrunden, — rättade han henne. — Det är sant, ni har alldeles rätt. Men af hvilka bevekelsegrunder garnerar ni fru Dutkiewiczs mössor?

— Jag gör det, därför att jag håller af henne och känner mig tacksam mot henne, och så därför att hon ser så rar och söt ut i de där mössorna.

— En sådan lycka att kunna hålla af fru Dutkiewicz! anmärkte han med en suck.

— Hur så? — frågade hon.

— Jo, fru Dutkiewicz kan man hysa aktning för och så på samma gång öppet säga, att man håller af henne, men det finns en hel del andra fall, då man endera måste känna aktning och tiga eller också talar och offrar aktningen. »De aktade hvarann för högt...»

Han fick ej tala till slut, ty från den angränsande trädgården ljöd Stas' stämma:

— Klara! Klara!

Då han icke funnit systern i bersån, visste han ej, hvar hon kunde vara, och han började ropa hennes namn så högt han förmådde. Klara fattade sykorgen och steg hastigt upp från bänken.

— Och mina stackars blommor? — påminde henne Przyjemski. — Tar ni inte dem?

— Jo, jo, tack, det gör jag visst, — svarade hon och tog emot buketten, som han räckte henne, i det han ett ögonblick fasthöll både den och hennes hand.

Hans blå ögon flammade, och de fina näsborrarna skälfde återigen nervöst. Efter några sekunder släppte han hennes hand och började gå bredvid henne utför allén. Vid dennas slut frågade han:

— Hur dags på kvällen har ni slutat alla era husliga bestyr?

— Vid tiotiden, — svarade hon. — Då ha pappa och Stas alltid och Frania oftast gått och lagt sig.

— När de alltså ha gått och lagt sig och ni är fri från... tjänsten, kom då ut i trädgården, så skall ni få höra musik! Jag och min vän skola spela för er vid tiotiden... Vill ni det?

— Tack, gärna, — svarade hon, i det hon stannade framför grinden, öfver hvilken träden nu kastade djupa skuggor.

— God natt!

Han fattade båda hennes händer och såg några ögonblick på henne med nedböjdt hufvud.

— Då jag spelar, — hviskade han, — skall jag tänka på att ni står här invid staketet och lyssnar till mitt spel. På det sättet skola våra själar vara förenade.

Han förde hastigt hennes händer till sina läppar.

En timme senare satt Wygrycz på den smala soffan i matsalen och drack långsamt sitt te. Framför honom på bordet stod en lervas full med vackra blommor, hvilkas anblick beredde honom en synbar njutning. Han insöp deras doft och for smekande öfver dem med handen. I synnerhet väckte några verbenor hans förtjusning. »De äro som stjärnor!» sade han med ett småleende, som i detta ögonblick var alldeles fritt från sin vanliga bitterhet.

Klara tände lampan och serverade sin far te och Stas mjölk, sysslade och styrde med tusen saker och pratade därunder oafbrutet. Hon berättade, att hon varit i den furstliga parken, att herr Przyjemski läst »I Schweiz» högt för henne,

att han gifvit henne de där blommorna, att hon på afstånd sett blomsteranläggningarna utanför själfva palatset, och att de tagit sig så förtjusande vackert ut mot all grönskan.

Hela hennes varelse andades jublande glädje, hennes rörelser voro nästan nervöst lifliga. Det märktes, att hon ej kunde sitta stilla, att hon kände ett behof af att gå, springa, tala, afbörda sig sitt öfvermått af sprudlande lifslust. Ibland tystnade hon — afbröt sig midt i en mening och blef stående orörlig, med tankar och blick långt borta.

Wygrycz tycktes ej ge mycket akt på henne. Han lyssnade med ett halft öra till hvad hon sade och försjönk dessemellan i funderingar, men därvid blef hans min ej dyster och förgrämd som vanligt, tvärt om kom det ett halft skälmaktigt drag kring hans tunna läppar. Frania, som för några minuter sedan kommit tillbaka utifrån staden, åhörde intresseradt hvad systern hade att berätta och utbrast plötsligt med sin skarpa stämma:

— Asch, jag tror inte alls det blir något af det där. Den där herr Przyjemski är förstås kär i Klara, men att han tänker gifta sig med henne, det tviflar jag på. Han är alldeles för hög herre för henne... Sådana där fina herrar bara förvrida hufvudet på fattiga flickor, och sen ge de dem på båten.

Wygrycz for upp.

— Tig, huggorm där! — skrek han. — Alltid skall du då pina och plåga din syster! Hvem har sagt dig, att här är fråga om vare sig kärlek eller giftermål . . .

Han började häftigt hosta, bägge döttrarna skyndade fram till honom med vatten, te och pastiljer, men ehuru attacken snart gick öfver och Frania, helt ångerfull, började öfverhopa fadern och systern med smekningar, var och förblef Klaras glädtighet borta — slocknad som ett ljus.

Hon visste ju, att unga flickor, om de älska och äro älskade, också gifta sig. Men hon tänkte mycket sällan härpå, och allra minst hade hon satt några sådana funderingar i samband med Przyjemski. Hittills hade hennes önskningar ej sträckt sig längre än till att få se honom och tala med honom; det hade varit höjden af lycka för henne. Systern hade brutalt ryckt slöjan af det, som rörde sig i hennes hjärta. Likt en fluga i ett spindelnät så surrade Franias ord i hennes hufvud: »Han är en alldeles för hög herre för henne.» Hon hade alltid haft en känsla af att han var henne öfverlägsen — öfverlägsen i begåfning och världsvana. Nu kom också samhällsställningen till. Ehuru endast en sorts förnämligare tjänare hos fursten, var han dock i jämförelse med henne en hög herre. Han kallade fursten sin vän och tycktes betrakta hans hus nästan som sitt eget. Hvem vet? Kanske han var rik! Denna sista tanke var henne bittrast af alla.

Innerst hade hon likväl den känslan, att, ehuru hon i jämförelse med honom var fattig och obetydlig, intet oöfverstigligt hinder skilde dem.

— Om han älskar mig... — tänkte hon. — Älskar! Älskar! — det ordet sjöng i hennes hjärta. Knappt hade de öfriga af familjens medlemmar gått till hvila, förrän hon skyndade ut på förstugubron.

Kvällen var mild men mulen, och inga stjärnor lyste. Dess klarare strålade raden af upplysta fönster i palatset. Ibland drog en häftig vindil genom luften, ibland härskade fullkomlig stillhet. Så, plötsligt, strömmade en bred tonvåg genom parken och trädgården.

Det var någon stor, klassisk komposition, spelad för piano och violoncell, hvars allvarliga, imponerande toner trängde ut genom de höga, smala, upplysta fönstren.

Klara skyndade tvärs igenom trädgården och stannade vid staketet, strax intill syrenbersån. Hon lutade sig mot staketet och lyssnade. Inga tankar arbetade längre inom henne, en känsla af namnlös sällhet fyllde henne helt. Den mörka natten, fönstren, som lyste fram ur dunklet, vindens suckar, denna mäktiga ström af toner — det var dårande skönt alltsammans. Men det var icke blott skönheten, som betog henne, hon erfor på samma gång tacksamhet och rörelse, i hänförd tillbedjan steg hennes själ mot dessa fönster, genom hvilka det strömmade ut paradisisk klarhet och harmoni.

Med blicken riktad mot raden af lysande punkter lyssnade hon, för hennes öron ljödo orden: »Våra själar skola vara förenade», och hon fick en stark förnimmelse af deras sanning. Musiken var hans själ, som steg ned till henne från höjden och strömmade öfver henne likt en ljuf, varm smekning.

Hon dolde ansiktet i sina händer, och med flämtande bröst insöp hon tonerna likt luft; hon inandades dem, som om hon inandats hans själ.

Tiden flög. Slutligen blef det tyst för några minuter, man upphörde att spela i palatset — men så började musiken igen, ehuru saktare och liksom mera aflägset. Violoncellen hade tystnat, pianisten fortsatte ensam. Han spelade ganska länge, och violoncellen var fortfarande stum. I dess ställe ljödo tysta steg i allén strax invid staketet. Klara spratt till, som träffad af en elektrisk stöt. Framför henne, på andra sidan staketet, stod en smärt, högväxt man. Han fattade båda hennes händer och hviskade:

— Jag ville ändtligen träffa er än en gång i dag. Under det jag spelade, tänkte jag oafbrutet: »Jag måste träffa henne». Och jag slutade upp att spela och kom. Jag sade åt honom: »Spela vidare, fortsätt, fortsätt!» — jag ville tala med dig vid tonerna af musik. Hvad natten är mörk och så vinden susar! Den bildar som ett ackompanjemang till musiken, eller hur? Låt oss lyssna tillsammans!

Han tryckte hennes händer allt hårdare, lutade sitt hufvud allt närmare till hennes. Ett ögonblick stodo de tysta och lyssnade. Musikens trånande, lidelsefulla toner smälte samman med suset af vinden, som bar dem genom parkens mörker och upp mot den kulna skyn.

— Är du glad, att jag kom? Jag tyckte, jag måste träffa dig och taga farväl af dig — jag får inte träffa dig på hela dagen i morgon. Jag väntar en farbror hit i kväll, och han tar mig med sig hem till sig öfver morgondagen. Jag får inte träffa dig förrän i öfvermorgon. Är du glad öfver att jag kom för att få se dig än ett ögonblick? Är du det?

— Ja, — hviskade hon.

Han drog henne än närmare intill sig och fortsatte lika lågmäldt:

— Kom till grinden, jag möter dig där, och så gå vi till vår bänk, i vår allé... vill du det?

Hon skakade på hufvudet och hviskade bedjande:

— Nej... be mig inte... o, be mig inte, för då kommer jag!

Han sköt häftigt ifrån sig hennes händer, men i nästa sekund tryckte han dem åter till sitt bröst.

— Nej, kom inte! Tack, för att du inte vill komma. Staketet må gärna skilja oss åt. Men vänd inte bort hufvudet... luta det intill mig... så ja... o, kära!

Hennes hufvud hvilade mot hans bröst... Tonerna strömmade genom det tysta dunklet, trånade, älskade... Med sitt ansikte tätt intill hennes, med sin blick sänkt i hennes, frågade han:

— Älskar du mig?

Hon teg några sekunder, därpå ljöd från hennes läppar, sakta som det saktaste sus:

— Ja, jag älskar dig.

— O, kära!

Men i detta ögonblick inträffade något oväntadt. Redan i flera minuter hade en manlig gestalt skymtat fram borta i dunklet, hade ett par gånger på tåspetsarna närmat sig de samtalande och så åter skyggt aflägsnat sig. Mannen var iförd någon sorts livré med blanka knappar, som lyste, så snart han trädde ut ur den djupaste skuggan. Parets hviskningar kunde han ej höra, och kanske att han ej ens såg den kvinnliga gestalten, som skymdes bort af den högresta manliga. Men den senare igenkände han tydligt, och än närmade han sig, än aflägsnade han sig, synbarligen tvekande hur han skulle göra.

Mannen vid staketet hviskade, med ansiktet nedböjdt öfver det mörka hufvud, som hvilade mot hans bröst:

— Se på mig!... Göm inte dina läppar för mig!... Det är förgäfves... jag finner dem!

Fastän hviskande ljödo orden lidelsefulla, och det märktes, att den som uttalade dem var en

man, van att segra. Men några steg bakom honom hördes i detsamma en vördnadsfull, skygg stämma:

— Ers furstliga höghet!

Han spratt till, lät armarna sjunka och vände sig häftigt om, i det han mekaniskt frågade:

— Hvad är det?

— Ers furstliga höghets farbror är kommen och har tillsagt mig att underrätta ers furstliga höghet...

Nu först tycktes den, till hvilka dessa ord ställdes, vakna till besinning, och en våldsam vrede grep honom. Med darrande stämma och en häftig åtbörd ropade han:

— Gå din väg!

Snabba steg, som angåfvo, att någon skyndsamt aflägsnade sig, ljödo i allén. Han vände sig på nytt mot den kvinnliga gestalten, som stel och styf, liksom fastvuxen vid marken, stod på andra sidan staketet.

Med ett försök att småle började han:

— Min hemlighet är röjd! Den slyngeln!... Var inte ond, jag gjorde det bara af fruktan för att du skulle rymma ifrån mig annars...

Med vidöppna, stirrande ögon hviskade hon:

— Ni... fursten?

Det låg något af vanvett i tonen.

Han återtog:

— Ja... men än sen? Skulle därför...

Och han försökte att åter fatta hennes händer. Men hon lyfte dem mot sitt hufvud och begrafde dem i sitt hår, och från hennes läppar ljöd ett skri utan ord... så högt, att det genljöd genom parken. Samtidigt vände hon sig om, och springande som i dödsångest försvann hon i mörkret.

V.

Furst Oskar återkom från sin utflykt fram emot kvällen på tredje dagen. En timme efter sin hemkomst syntes han med dyster uppsyn vandra parkallén framåt. Vid gräsbänken stannade han och såg sig omkring. Det var kort före skymningens inbrott. Gräsmattan, som skymtade fram mellan de väldiga trädstammarna, låg begjuten af sneda solstrålar; på marken i allén dallrade ett nät af silfverhvita maskor. I det korta gräset på bänken lågo några glömda, vissnade blommor.

Det var alldeles samma tafla som i förgår vid den här tiden.

Fursten kastade sig ned på bänken, tog af sig hatten, lutade pannan mot handen och suckade tungt.

För ungefär en timme sedan, strax efter sin hemkomst, hade han riktat ett lakoniskt: »Nå, hvad nytt?» till sin kammartjänare Benedikt, som för tillfället varit ensam inne hos honom.

Den gamle trotjänaren och gunstlingen hade med en djup bugning svarat:

— Dåliga nyheter, ers furstliga höghet... De ha flyttat.

— Hvem har flyttat? — ropade fursten.

— Wygryczs.

— Hvarifrån ha de flyttat?

— Från det lilla huset i trädgården här bredvid.

— När?

— I dag på morgonen.

— Hvart?

— Det vet jag inte ännu, men om ers furstliga höghet befaller...

Han hade tänkt säga: »Så skall jag ta rätt på det» — men vid närmare eftertanke fann han det rådligast att icke afsluta meningen. Han väntade. Fursten yttrade ingenting. Han stod och såg ut genom fönstret, och utan att vända sig om gjorde han ännu en fråga:

— Har du inte sett henne?

Jo, Benedikt hade sett henne. Som han ständigt ville ha ett öga på det lilla huset i trädgården, hade han i går kväll strax efter tio gjort ett slag genom allén, som gränsade till den där trädgården. Då fick han plötsligt höra ljudet af snyftningar. Han närmade sig försiktigt, på tåspetsarna, och varseblef mellan trädstammarna en gestalt, som låg på knä vid staketet med armar och panna lutade emot det. Hon grät bittert. En gång lyfte hon på hufvudet och blickade upp mot palatset.

Därefter brast hon ut i än häftigare gråt och lutade sig så djupt ned, att ansiktet nästan snuddade vid marken. Men då herr Przyjemski i detsamma började spela, sprang hon upp och skyndade pilsnabbt därifrån. Detta var i går mellan tio och elfva på kvällen. I dag vid sjutiden på morgonen hade Benedikt tittat in till en bekant, som bodde tvärsöfver gatan, och hade af honom fått veta, att Wygryczs flyttat i soluppgången, och att en gumma med en tjänstflicka och en katt tagit deras hus i besittning.

Allt detta berättade Benedikt i lugn, vördnadsfull ton. Då han slutat, yttrade fursten utan att vända sig om:

— Du kan gå.

Kammartjänaren kände knappast igen rösten, som uttalade dessa ord.

Nu satt furst Oskar på gräsbänken med pannan lutad mot handen, djupt sorgsen och tankfull.

»Liksom en drömbild min kära är flyktad...» Flyktad? Men det var en bagatell. Ingenting var lättare än att taga rätt på henne. Han behöfde blott säga ett ord åt Benedikt, så skulle han i morgon eller öfvermorgon veta hvar hon fanns.

Men skulle han söka upp henne? Hon hade flytt. Den kvinnliga självbevarelseinstinkten hade förmått henne därtill. Sådan är naturens lag. Honan flyr från hanen, om hon ej skall bygga bo med honom. Och hon — så klok, så ädelt stolt — hade förstått, att hvad som här väntade henne

endast var en kort lycka och en stor olycka. Hon hade flytt, fastän med blödande hjärta.

Hvilken stark vilja hos det barnet! Gent emot honom hade hon dock visat sig svag; och han själf brukade också — i dylika fall — vara mycket svag. Hvem vet, hvad som kunde ha händt! Det var bra, att det ej hade fått hända. Han skulle sedan aldrig ha kunnat förlåta sig det. Vore det således inte orätt af honom att söka upp henne och börja detsamma på nytt?... åter utsätta henne för fara? Henne, ty för honom... ack, för honom innebar hon räddning, en återuppspirande tro på möjligheten af mångt och mycket, hvars existens han redan börjat betvifla. Under dessa få dagar hade han känt sig som pånyttfödd... Hvilken lycka vore det inte att få äga denna så rena, så ljufva varelse, hvars inre tjusade honom lika mycket som hennes yttre!... Om han träffade henne igen, skulle han be henne om förlåtelse för att han stört hennes lugn, för att han jagat henne bort från hennes undangömda vrå, och för att hon genom hans förvållande lidit en sådan bitter smärta...

Men — efter bönen om förlåtelse, hvad skulle sedan följa? »— — Att gud dig städs bevarar så skär och ljuf och skön!» Men gud skulle ej bevara henne. Om de träffades å nyo, skulle han ej bevara henne sådan. Det vore skada på den blomman. Och dock...

Han reste sig upp och gick vidare. I allén, som löpte parallellt med den förvildade trädgården,

stannade han å nyo. Hans blickar riktades på det lilla, med klängväxter öfvervuxna huset, och längst dröjde de vid dess förstugubro.

På den smala bänken satt där en gumma i svart klädning och hvit mössa. Hon stickade på en strumpa, och stickorna blixtrade i solen.

— Säkert fru Dut . . . kiewicz.

Han funderade ett ögonblick, därpå sköt han upp grinden och trädde in i trädgården. Den gamla reste sig upp, så snart hon blef honom varse, och då han hälsande lyfte på hatten, yttrade hon med ett godmodigt småleende kring den breda munnen:

— Kan jag stå fursten till tjänst med något? Vill inte fursten vara så nådig och sitta ner på min lilla förstugukvist . . . det vore en stor ära för mig det . . .

Därvid neg hon icke en utan väl tio gånger, hvilket icke var någon lätt sak på den lilla trånga förstugukvisten, där en stor del af utrymmet till på köpet upptogs af en fet katt, som låg och sof på en kudde.

— Behagar inte fursten göra min lilla stuga den äran att slå sig ner? . . . Hvarmed kan jag stå till tjänst?

Ännu en gång neg hon, så att kjolkanten lade sig öfver fötterna i de hvita strumporna och de bruna tofflorna, och därefter satte hon sig ned på sin förra plats med strumpstickor och garn i knäet.

Fursten satte sig icke, han endast gick upp på förstugukvisten och frågade artigt, med hatten i hand:

— Bor herrskapet Wygrycz inte här längre?

— Nej, nej, det gör de inte, — svarade den gamla med en bekräftande nick. — De flyttade tidigt i morse, och nu är jag furstens närmaste granne . . . he, he, he . . .

— Är det med fru Dutkiewicz jag har den äran . . . — började fursten med sin mjukaste röst.

— Ja, herr furste. Fru Dutkiewicz till er tjänst . . .

— Skulle det vara möjligt att få veta, hvart herrskapet Wygrycz har flyttat?

Det godmodiga, förtjusta leendet försvann från den gamlas runda, rödblommiga ansikte och lämnade rum för ett på en gång sorgset och värdigt uttryck. I det hon såg upp till honom med sina förgätmigejblå ögon, svarade hon med skakning på hufvudet:

— Det går inte för sig.

Och hon lade sitt skrynkliga finger på munnen och upprepade än en gång:

— Det går inte för sig.

Vid den rörelse hon gjorde föll ullgarnsnystanet ur hennes knä och rullade ut på det gropiga golfvet. Hon försökte draga det till sig med garnändan, men det lyckades inte.

Fursten tog upp nystanet och räckte henne det.

Hon reste sig ifrigt och gjorde åter en djup nigning.

— Jag tackar så mycket . . . inte skulle fursten besvära sig . . . jag tackar så mycket . . .

Fursten lutade sig mot förstugubrons pelare, och med ett djupt veck mellan ögonbrynen och en matt rodnad på kinderna frågade han:

— Tror ni det skulle vara svårt för mig att finna rätt på herrskapet Wygryczs nya bostad . . . om jag sökte?

Hon knäppte ihop sina korta, feta händer och utropade:

— För fursten är väl ingenting svårt! . . . Herre gud, när man har en så'n ställning och så'na medel . . . hvad skulle då vara svårt! Fursten skulle tvärt få rätt på deras nya bostad, men . . .

Hon smålog illmarigt.

— Men fursten kommer inte att söka.

Han måtte ha varit road af att studera karaktärer, ty han betraktade den gamla med ett visst intresse. Dessutom erinrade honom den spetskantade mössa hon bar på hufvudet om så mycket. Två gånger hade han sett den i Klaras hand.

Fortfarande lutad mot stolpen, lade han armarna i kors öfver bröstet och frågade:

— Hvarför är ni så viss om att jag inte kommer att söka efter Wygryczs?

Hon såg på honom klippande med ögonlocken och svarade:

— Därför att fursten ä' en god människa . . . det ser jag det . . . Ack, jag har sett mer än en furste och grefve i mina dar! I min ungdom tjänade jag som kammarjungfru på stora herrgårdar, och där kunde en få se finesser, ska jag

säga . . . Bara en småsak ä' nog för att jag ska märka, hvad folk går för. Både furstar och vanliga människor kunna vara olika. Men fursten är en god människa. Det förstod jag af en småsak. Fursten tog upp mitt garnnystan från golfvet, fursten vördade min ålder. Det finns många furstar och till och med vanliga människor, som inte skulle göra sig det besväret för en stackars, tarflig gumma. Men fursten har ett godt hjärta och vördar hvad som gud befallt en att vörda. Det märker jag både på ert go'a ärliga ansikte och på ert tal och på det där, att ni tog upp nystanet . . .

Hon skrattade godmodigt och välvilligt.

Furst Oskar stod med nedböjdt hufvud.

— Er goda mening om mig smickrar mig mycket . . . Men jag skulle vilja veta, hur det kommer sig, att det här bytet har ägt rum. Af hvad anledning? På hvems initiativ?

Den gamla nickade.

— Jag förstår, jag förstår . . . Det var på hennes begäran . . . på hennes egen begäran. Hon kom inspringande till mig i går ifrån kyrkan där hon varit och bedt hela morgonen, kastade sig på knä för mig och berättade mig alltihop . . . För hvem skulle hon ha berättat det, om inte för mig? Jag har ju burit både hennes mor och henne själf på mina armar . . . »Flytta öfver till vårt hus», bad hon mig, »och låt oss flytta öfver till ert . . . bara till dess . . .» ja, fursten förstår? »Men», fortsatte hon, »jag kan inte tala med

pappa om detta, för jag skulle inte kunna tala om det lugnt, och med honom måste man tala lugnt...» Jag följde alltså med henne hem och berättade själf herr Teofil alltsammans och gjorde honom det där förslaget. Han förstod, gick in på det och tackade mig till på köpet. Då dottern kom hem, omfamnade han henne och bannade henne en liten smula också... I natt lär han ha hostat mer än vanligt, men det går öfver, det går öfver... Jag lät i morse ett stadsbud bära mina fattiga grejor öfver hit och så flytta deras till mig... och här är jag nu. Ja, nu har jag berättat fursten alltsammans, för det var min skyldighet. Hjärtat ä' sig alltid likt, det må vara en furstes eller en bondes. Det svider på samma sätt. Och att lämna ett svidande hjärta i oro och ovisshet, det vore grymt. Jag har berättat fursten alltsammans...

Fursten teg länge, och hans ansikte var blekt och allvarsamt. Slutligen såg han upp och frågade:

— Anser ni det för mycket begärdt af mig att få träffa fröken Klara en sista gång, här, i er närvaro?

Den gamlas blå ögon fylldes af tårar. Hon lyfte sitt rödblommiga skrynkliga ansikte emot honom och hviskade:

— Hon är moderlös, furste, och en mor för moderlösa... Hon är visserligen fattig...

Den gulspräckliga katten, som vaknat och lättjefullt sträckt sig på sin kudde, hoppade här

helt oväntadt upp i sin matmors knä och petade lekfullt med tassen till stickstrumpa och garnnystan, så att de föllo ned på golfvet.

— Schas! — ropade fru Dutkiewicz — Schas med dig! Gå och lägg dig på din kudde!

Med näsduken, som hon tagit upp för att torka sig i ögonen, smällde hon till katten, som hoppade ned på golfvet, dragande med sig strumpa, stickor, garn — alltsammans. Men ingen ägnade någon uppmärksamhet åt strumpans öde eller åt kattassarna, som obarmhärtigt tumlade om med den. Furst Oskar stod nu tätt framför den gamla, som ville afsluta den påbörjade meningen:

— Hon är visserligen fattig men . . .

— Ni behöfver inte säga ut. Allt hvad ni skulle kunna säga mig om fröken Klara Wygrycz vet jag själf — och kanske mera därtill. Vill ni framföra en hälsning till fröken Klara ifrån mig?

Fru Dutkiewicz såg på honom, blinkande med ögonen.

— Ämnar fursten söka upp henne?

Han sänkte hufvudet och teg ett ögonblick, men så höjde han det och svarade:

— Nej.

— Ger ni ert furstliga ord på det? — frågade hon.

Han blef mycket blek. Han ref alla broar bakom sig, och han led bittert. Åter igen teg han några ögonblick, innan han svarade. Men slutligen sade han:

— Jag ger mitt hedersord.

Den gamlas ansikte strålade upp af glädje.

— Då skall jag gärna framföra furstens hälsning. Hjärtat är sig alltid likt, och när det svider, så svider det. Om man kan gjuta en droppe balsam i såret, så hvarför skulle man inte göra det? Hvad önskar fursten, att jag skall säga henne?

— Säg fröken Klara det, att... detta oss emellan å min sida varit hvarken en lek eller en nyck utan till en början sympati och sedan kärlek och vördnad — vördnad för hennes själs renhet och adel. Säg henne, att jag för den vördnadens skull offrar min kärlek, och att ingen skilsmässa — och jag har ändå varit med om många, många — har skakat mig så djupt, och att jag hoppas, att minnet af mig...

Rösten svek honom, och öfver hans ögon låg en fuktig dimma. Med en djup bugning slöt han:

— Farväl!

Och han aflägsnade sig med snabba steg.

Den gamla reste sig skyndsamt och neg två gånger djupt. Därefter satte hon sig ned på bänken, tryckte näsduken mot ögonen och brast i gråt.

Den gulspräckliga katten, som ej kunde få loss tassarna ur garnet, satt med strumpa, stickor och nystan omkring sig i motsatta ändan af förstugukvisten, tittade deltagande på sin matmor och jamade.

I palatset voro redan lampor och kandelabrar tända i alla salongerna.

Furst Oskar trädde in i sitt präktigt möblerade skrifrum och vände sig om mot Benedikt, som följde efter honom.

— Är Josef afskedad än?

Kammartjänaren blef förlägen.

— Nej, inte ännu, ers furstliga höghet. Gossen gråter och ber . . .

— Låt honom stanna kvar!

I tankarna tillfogade han: »Hvad har han för skuld i detta?»

— Bed herr Przyjemski komma hit!

Han började med häftiga steg vandra af och an i det stora, klart upplysta rummet. Efter några minuter inträdde brådskande en omkring trettioårig, undersätsig man, med kloka, bruna ögon, lifliga rörelser och glädtig, obesvärad uppsyn.

— Fursten har kallat på mig. Skola vi spela eller skrifva kanske?

Fursten stannade framför honom.

— Du har verkligen dina lysande idéer ibland, min käre vän! Jag känner mig, som om jag skulle förgås af kval, och du kommer och föreslår mig att spela eller skrifva . . . Nej, hvad jag ville säga dig var detta: i morgon resa vi ut till landet . . . var god underrätta redan i dag advokater, ombudsmän och alla de där andra figurerna om min afresa, och säg dem, att om de vilja mig något få de resa ut till mig. Jag behöfver röra på mig,

komma bort härifrån, glömma... och så vill jag, att hon skall få komma tillbaka dit, där hon trifdes och hade det bra... Offra du dina Perkowskis för min skull och följ med mig! Vill du inte, så lämnar jag dig kvar här, men ensam där borta tror jag, att jag skulle bli galen af förtviflan...

Przyjemski slog sig ned i en fåtölj och yttrade halft skämtsamt:

— Så furstens förtviflan har antagit sådana dimensioner?

Denne stannade framför honom och svarade i mörk ton:

— Skämta inte, Julius! Det har tagit djupare än jag själf tänkte. Jag utstår verkliga kval...

Przyjemski blef allvarsam.

— I så fall gör det mig hjärtligt ondt. Fröknarna Perkowski äro små dumma, pretentiösa dockor, som jag utan ringaste afsaknad lämnar, och jag följer gärna med i morgon. Men jag hade aldrig kunnat föreställa mig, att de säkert mycket angenäma stunder, fursten tillbragt under mitt namn, skulle få ett så tragiskt slut.

— Du ensam, Julius, — utbrast då fursten, — vet, hvad jag tänker om människorna. Endera äro de hycklare, eller också äro de väderflöjlar, eller också äro de otacksamma...

— Det har jag hört förr, — inföll Przyjemski.

— Kvinnorna också: endera äro de dumma och tråkiga eller också lättsinniga stycken, eller

också rymma de två själar i samma kropp — den ena stammande från himlen, den andra från helvetet.

— Det har jag också hört.

— Lifvet är en enda stor meningslöshet. Så länge människan tror, känner hon sig lycklig men är ett barn. De finnas, som bevara sina illusioner lifvet ut. Men den, som växer ifrån dem, hvad har han kvar? Eftersom allt är falskhet, bedrägliga skuggbilder, förflygande fjun . . .

— Det har jag hört ofta förr.

Fursten stannade.

— Men, ser du, nu återfann jag det, som jag upphört att tro på. Jag fann hos henne och till och med hos hennes omgifning det . . . som jag inte längre trodde på. Till och med hos den där veterinäränkan är det något . . . något . . .

— Hvilken änka? Efter hvilken veterinär? — frågade Przyjemski förvånad.

— Det där har du inte reda på, och det kan också göra detsamma. Men tänk, att det kan finnas . . . sådant där . . . bland den klassens människor! . . . Genom henne fick jag veta, att det kan finnas . . .

Och i ett nytt utbrott af smärta ropade han:

— Vet du, Julius . . . den flickan har strött pärlor i min själ! Och så förtjusande hon är sedan! . . . Hon är inte någon fulländad skönhet, men jag skulle ge hundra fulländade skönheter för hennes blyga, enkla grace . . . för hennes guldbruna ögon . . . för hennes milda leende . . .

Han kastade sig ned i en fåtölj.

— Men . . . det är ju slut! »Liksom en drömbild min kära är flyktad . . .»

Han lade handen öfver ögonen och tystnade. Den unge mannen med det glädtiga, bekymmerslösa ansiktsuttrycket blef allvarlig och tankfull.

— Det var alltså ingen lek! — sade han halfhögt, och hans min blef än allvarligare.

Efter några ögonblick reste han sig upp, gick fram till sin högtuppsatte vän och gynnare och började i tröstande ton:

— Men så sök då upp henne, furste! Ingenting är lättare . . . i en så liten stad.

Fursten lyfte på hufvudet och gaf honom en skarp blick.

— Hvad skulle det tjäna till? — svarade han. — Hon är sådan, att man inte skulle kunna köpa henne för en million och inte heller trösta henne med en million . . .

— Förlåt mig . . . det var ett dåligt råd jag gaf. Det dikterades af den smärta, som er smärta gör mig.

Przyjemski började med snabba steg gå af och an i rummet, drog i sina svarta mustascher, funderade och stannade så å nyo framför fursten.

— Men då . . . — började han i tveksam ton, — då finns det ju bara en utväg. Fursten har hittills förgäfves sökt efter en sann känsla i världen, lycka, ett lefnadsmål och andra sådana där saker. Fursten tror sig ha funnit allt detta hos

den där flickan som vi inom två dar kunna ha letat rätt på. Jag åtar mig det. Jag söker rätt på henne och så — må fursten gifta sig med henne!

Furst Oskar lyfte på hufvudet och betraktade sin förtrogne med en min, som om han ej trott sina egna öron.

— Hvad var det du sade? — frågade han.

Przyjemski upprepade oförskräckt:

— Gift er med henne!

Furstens ansikte började plötsligt skifta uttryck, och genom det stora, magnifika rummet klingade med ens en skallande skrattsalfva.

— Ha ha ha ha! Ha ha ha ha!

Och oupphörligt utbristande i nya skrattsalfvor yttrade furst Oskar:

— Du är präktig, min käre Julius, verkligen präktig! Ha ha ha! Jag trodde jag skulle förgås af sorg, men, ha ha ha, du kan narra till och med en död att skratta. Ha ha ha ha!

Han tog fram en näsduk ur fickan, tryckte den mot ögonen och skrattade, tills skrattet nästan öfvergick i snyftningar.

— Ha ha ha ha! Ha! Ha!

TYSKA INSTITUTET
VID
STOCKHOLMS HÖGSKOLA

• • Arbeten af ELIZA ORZESZKO • •

På HUGO GEBERS förlag ha utkommit:

Gästabudet Bemyndigad öfversättning från polskan af *E. Weer.* Pris 2 kr.

"Det är en sällsynt fasthet i kompositionen i denna berättelse, som alltigenom visar sig vara en poets verk." *(—m i Aftonbladet.)*

"*Arbetet är särdeles väl skrifvet* och det fängslar redan på första sidan uppmärksamheten så, att man med saknad afbryter läsningen, innan man kommit till slutet. *Språket är mästerligt, och öfversättningen glänsande. Vi rekommendera boken på det varmaste.*" *(S. A.)*

Syster Gertrud jämte flera berättelser.

Bemyndigad öfversättning af *E. Weer.* Pris 2.50.

"Den *konstnärlighet,* hvarmed dessa berättelser äro utarbetade, gifver dem *ett stort estetiskt värde.*" *(G. P.)*

Ljusstrålar Berättelser.

Bemyndigad öfversättning af *E. Weer.* Pris 2 kr.

"Eliza Orzeszkos författarskap präglas lika mycket af utsökt konstnärlighet som af ädelt lifsallvar, och det lämnar därför också både estetisk och etisk behållning." *(Ö. D.)*

Liksom en drömbild

Bemyndigad öfversättning af *E. Weer. Andra uppl.* Pris 1.75.

"Med enkla medel har här den berömda förf. fått fram en prosadikt, som en gång läst, sent glömmes." *(S. P.)*

"Hela denna idyll är tecknad med konstnärssjälens fina iakttagelse, hänförande känsla och mjuka kolorit. Det ligger något bedårande och tjusande i hvarje penndrag." *(V. A.)*

Häxan Bemyndigad öfversättning af *E. Weer.* Pris 2.25.

"Den är skrifven med en enkel och på samma gång storstilad konst. — Dess människor äro lefvande och dess lif har verklighetens värde och diktens makt." *(L. H—s i Aftonbladet.)*

Moderna Argonauter...

Bemyndigad öfversättning af *E. Weer.* Pris 2.75.

"— — — ett mästerverk, som kan ställas i jämnbredd med de bästa arbeten inom den skönlitterära genren, ett arbete, som lämnar efter sig den största valuta af allvarliga och väckande tankar." *(V. A.)*

Wm. Ed. (C.H.) Lewis

350